

**MATEMATİK ÖĞRETMENLERİNİN ÜSTÜN YETENEKLİLER  
EĞİTİMİNE İLİŞKİN TUTUM VE ÖZ YETERLİKLERİNİN İNCELENMESİ**

**Yelda ŞİŞMAN**

**HAZİRAN 2018**

**MATEMATİK ÖĞRETMENLERİNİN ÜSTÜN YETENEKLİLER  
EĞİTİMİNE İLİŞKİN TUTUM VE ÖZ YETERLİKLERİNİN İNCELENMESİ**

**BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ  
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ  
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**YELDA ŞİŞMAN**


**ÜSTÜN ZEKÂLILAR VE YETENEKLİLER DALINDA  
YÜKSEK LİSANS DERECESESİ İÇİN GEREKLİ ÇALIŞMALAR YERİNE  
GETİRİLMİŞTİR**

**HAZİRAN 2018**

Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün Onayı

  
Dr. Öğrt. Üyesi Enisa MEDE  
Enstitü Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans/Doktora derecesinde bir tez olarak gerekli çalışmalarını yerine getirdiğini onaylarım.

  
Dr. Öğrt. Üyesi Tuğba K. ÖZKAN  
Koordinatör

Okuduğumuz bu tezin Yüksek Lisans/Doktora derecesinde bir tez olarak onaylanması, düşünçemize göre, amaç ve kalite olarak tamamen uygundur.

  
Doç. Dr. Hasan Said TORTOP  
Tez Danışmanı

**Komite Üyeleri**

Doç. Dr. Hasan Said TORTOP (İAÜ)

Dr. Öğrt. Üyesi Kenan DİKİLİTAŞ (BAU)

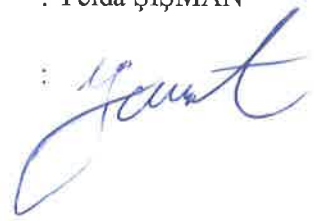
Doç. Dr. Hale SUCUOğLU (DEU)


**Bu tezdeki tüm bilgilerin akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak elde edildiğini ve sunulduğunu; ayrıca bu kuralların ve ilkelerin gerektirdiği şekilde, bu çalışmadan kaynaklanmayan bütün atıfları yaptığımı beyan ederim.**

Ad, Soyad : Yelda ŞİŞMAN

İmza :



## ÖZ

# MATEMATİK ÖĞRETMENLERİNİN ÜSTÜN YETENEKLİLER EĞİTİMİNE İLİŞKİN TUTUM VE ÖZ YETERLİKLERİNİN İNCELENMESİ

Şişman, Yelda

Yüksek Lisans, Üstün Zekalılar ve Yetenekliler Yüksek Lisans Programı

Tez Yöneticisi: Doç. Dr. Hasan Said TORTOP

Haziran 2018, 42 sayfa

Üstün yetenekli öğrencilerin eğitimlerinde öğretmenler anahtar roledirler. Bunun yanında matematik öğretmenleri, akademik alanda üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde etkili öğretmenlerdir. Bu çalışmada matematik öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerin eğitimlerine yönelik tutum ve öz yeterliklerinin araştırılması amaçlanmıştır. Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden tarama modelindedir. Araştırmanın örneklemini Muğla il merkezi ve ilçelerinde 2017-2018 öğretim yılında görev yapan ortaokul matematik öğretmenleri olarak belirlenmiştir. Veri toplama aracı olarak Tortop (2014a) tarafından uyarlanan Üstün Yetenekliler Eğitimi Tutum Ölçeği (ÜYETÖ) ve Tortop (2014b) tarafından geliştirilen Üstün Yetenekliler Eğitime Yönelik Öz yeterlik Ölçeği (ÜYEÖÖ) kullanılmıştır. Elde edilen veriler, SPSS 19 programında değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda matematik öğretmenlerinin üstün yetenekliler eğitime dair tutum ve öz yeterliklerinin nötr durumun biraz altında olduğu görülmüştür. Devlet ve özel okullarda çalışan matematik öğretmenlerinin üstün yetenekliler eğitimi öz yeterlik puan ortalamalarında özel okullarda çalışanlar lehine anlamlı farklılıklar olduğu bulunmuştur. Bunun yanında üstün yetenekliler eğitime dair destek eğitim ihtiyacı boyutunda devlet okullarında çalışan matematik öğretmenlerinin tutum puan ortalamaları lehine anlamlı farklılık belirlenmiştir.

**Anahtar Kelimeler:** Üstün Zeka, Üstün Yetenek, Matematik Eğitimi, Öz Yeterlik İnancı, Üstün Yeteneklilere Karşı Tutum

## ABSTRACT

### EXAMINING OF MATHEMATIC TEACHERS' ATTITUDES AND SELF-EFFICACY ABOUT GIFTED EDUCATON

Şişman, Yelda

Gifted and Talented Education Master Program

Thesis Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Hasan Said TORTOP

June, 2018, p. 43

Teachers play a key role in the education of gifted students. Mathematics teachers, on the other hand, are effective teachers in the education of gifted students in the academic field. In this study, it was aimed to investigate the attitudes and self-efficacy of mathematics teachers towards the education of gifted students. Research is in the survey model of quantitative research methods. The sample of the research was identified as middle school mathematics teachers who worked in the province of Muğla and in the town of Bodrum in the 2017-2018 school year. As a data gathering tool, the Opinions of Gifted and Their Education (OGTE) Tortop (2014a) and Gifted Education Self-efficacy Scale for Teachers (GESST) developed by Tortop (2014b) were used. The obtained data were evaluated in the SPSS 19 program. As a result of the research, it was seen that the attitudes and self-efficacy of math teachers towards the training of gifted students were slightly below the neutral status. It has been found that math teachers working in state and private schools have significant differences in favor of those working in private schools in the average self-efficacy score. In addition, a significant difference was found in favor of the attitude point averages of mathematics teachers working in public schools in terms of the level of support needed for the training of gifted students.

**Keywords:** Giftedness, Mathematic Education, Self-efficacy towards Gifted Education, Attitude towards Gifted Education



Tüm öğrencilerime...

## TEŞEKKÜR

Bu tez alıőmasının araőtırılmasında, planlanmasında ve gerçekleőtirilmesinde, günün yirmi dört saati benden desteğini ve bilgisini esirgemeyen, sabrı ve sakin tavırlarıyla motivasyonumu her daim arttıran, mütevazı ve değerli bilim insanı tez danıőmanım Doç. Dr. Hasan Said TORTOP'a canı gönülden teşekkür ederim. Yüksek lisans sürecimde bilgilerinden faydalandığım Bahçeşehir niversitesi'nin tüm kıymetli hocalarına, her türlü desteklerinden dolayı Bodrum Bahçeşehir Koleji yönetici-öğretmenlerine ve özellikle Tolga KURTALAN'a, tezimde yer alan ölçekleri vakit ayırarak dolduran matematik öğretmenlerine ve bilgiye olan açlıkları ile üstün yetenekliler alanına ynelmeme vesile olan tüm öğrencilerime teşekkür ederim.

Öğrenmenin ğretmen için sonlu bir kavram olmadığını eğitim hayatım boyunca beni destekleyerek hissettiren aileme de ayrıca sonsuz Őükranlarımı sunarım.



## İÇİNDEKİLER

ÖZ .....	i
ABSTRACT .....	ii
İTHAF .....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
İÇİNDEKİLER .....	v
TABLolar LİSTESİ.....	vii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	viii
Bölüm 1.....	1
Giriş.....	1
1.1 Problem Durumu .....	2
1.2 Çalışmanın Amacı .....	4
1.3 Çalışmanın Önemi.....	4
1.4 Tanımlar .....	7
Bölüm 2.....	8
Alan Yazın Taraması.....	8
2.1 Üstün Yetenekli Bireyler Ve Özellikleri.....	8
2.2 Matematik Alanında Üstün Yeteneklilik .....	9
2.3 Matematik Alanında Üstün Yetenekliliğin Tanılanması .....	11
2.3.1 Matematik Yaratıcı Problem Çözme Yeteneği Testi.....	12
2.3.2 Üstün Yetenekliler İçin Matematik Yetenekleri Testi (The Test of Mathematical Abilities for Gifted Students).....	12
2.3.3 TEMA Testi.....	12
2.3.4 DISCOVER Problem Matris.....	13
2.4 Matematik Alanında Üstün Yetenekli Öğrencilerin Eğitimindeki Eğitsel Stratejiler .....	14
2.4.1 Zenginleştirme .....	14
2.4.2 Farklılaştırma .....	15
2.4.3 Mentörlük .....	14
2.5 Matematik alanında üstün yetenekli öğrencilerin eğitim programları ...	16
2.5.1 ÜYEP Modeli .....	16
2.5.2 ÜYÜKEP Modeli .....	17
2.6 Üstün yetenekliler öğretmeninin özellikleri .....	17
2.6.1 Öğretmenlerin Üstün Yetenekliler Eğitimine Yönelik Tutum ve Öz Yeterlikleri.....	17
2.6.2 Yapılan Çalışmalar.....	18
Bölüm 3.....	20
Yöntem.....	20
3.1 Araştırma Modeli .....	20
3.2 Evren ve Katılımcılar .....	20
3.3 Veri Toplama Araçları.....	20
3.3.1 Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Tutum Ölçeği .....	20
3.3.2 Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Öz Yeterlik Ölçeği.....	21
3.3.3 Demografik Bilgi Formu.....	22

3.4 Veri Analiz İşlemleri .....	23
3.5 Sınırlılıklar.....	23
3.6 Sayıtlar .....	23
Bölüm 4.....	22
Bulgular.....	24
4.1. Matematik Öğretmenlerinin Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Tutum ve Öz Yeterliklerinin Cinsiyete Göre Değişimi.....	24
4.2. Matematik Öğretmenlerinin Üstün Yetenekliler Eğitimine Dair Tutum Ölçeği Puan Ortalamalarının Betimsel Analizi.....	25
4.3. Matematik Öğretmenlerinin Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Öz Yeterlik Ölçeği Puan Ortalamalarının Betimsel Analizi.....	26
4.4. Matematik Öğretmenlerinin Üstün Yetenekliler Eğitimine Dair Tutum ve Öz Yeterlik Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki.....	27
4.5. Matematik Öğretmenlerinin Üstün Yetenekliler Eğitimine Dair Öz Yeterliklerinin Çalıştıkları Okul Türüne Göre Değişimi.....	28
4.6. Matematik Öğretmenlerinin Üstün Yetenekliler Eğitimine Dair Tutum Puan Ortalamalarını Çalıştıkları Okul Türüne Göre Değişimi.....	29
4.7. Matematik Öğretmenlerinin Üstün Yetenekliler Eğitimine Dair Tutum ve Öz Yeterlik Puan Ortalamalarının Kıdeme Göre Değişimi.....	29
4.8. Matematik Öğretmenlerinin Üstün Yetenekliler Eğitimine Dair Tutum ve Öz Yeterlik Puan Ortalamalarının Yaşa Göre Değişimi.....	30
Bölüm 5.....	31
5.1. Tartışma ve Sonuçlar .....	31
5.2. Öneriler.....	33
KAYNAKÇA.....	35
EKLER.....	39
EK-1: Üstün Yetenekliler Eğitimine Yönelik Tutum Ölçeği.....	39
EK-2: Üstün Yetenekliler Eğitimine Yönelik Öz Yeterlik Ölçeği.....	40
EK-3: Araştırma İzin Talebi.....	41
EK-4: Valilik Tarafından Verilen Araştırma İzni.....	42
ÖZGEÇMİŞ .....	43

## TABLÖLAR LİSTESİ

### TABLÖLAR

Tablo 2.1. DISCOVER Problem Matrisi .....	14
Tablo 3.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri .....	22
Tablo 4.1. Katılımcı matematik öğretmenlerinin üstün yeteneklilerin eğitime dair tutum ve öz yeterlik puan ortalamalarının cinsiyete göre t-Testi sonuçları .....	24
Tablo 4.2. Üstün yetenekliler eğitime dair tutum ortalamaları .....	25
Tablo 4.3. Üstün yetenekliler eğitime dair öz yeterlik ortalamalarının betimsel analizi .....	26
Tablo 4.4. Üstün yeteneklilerin eğitime dair öz yeterlik puan ortalamaları ile tutum puan ortalamaları arasındaki ilişki .....	27
Tablo 4.5. Katılımcı matematik öğretmenlerinin üstün yeteneklilerin eğitime dair öz yeterlik puan ortalamalarının çalıştıkları okul türüne göre t-Testi sonuçları .....	28
Tablo 4.6. Katılımcı matematik öğretmenlerinin üstün yeteneklilerin eğitime dair tutum puan ortalamalarının çalıştıkları okul türüne göre t-Testi sonuçları .....	29
Tablo 4.7. Katılımcı matematik öğretmenlerinin üstün yetenekliler eğitime dair tutum ve öz yeterlik puan ortalamalarının kıdeme göre ANOVA sonuçları .....	29
Tablo 4.8. Katılımcı matematik öğretmenlerinin üstün yetenekliler eğitimin dair tutum ve öz yeterlik puan ortalamalarının yaşa göre ANOVA sonuçları .....	30

## KISALTMALAR LİSTESİ

<b>MEB</b>	Milli Eğitim Bakanlığı
<b>TEMA</b>	Matematik Erken Yeteneği Test
<b>BİLSEM</b>	Bilim ve Sanat Merkez

## Bölüm 1

### Giriş

Üstün yetenekli çocukların eğitimleri tarih boyunca belli dalgalanmalarla karşımıza çıkmaktadır. Bazen önemin arttığı, bazen uykuya dalındığını, bazen de çok büyük önemlerin verildiği görülmektedir. Üstün yetenekli öğrencilerin eğitimleri ülkemizde Bilim ve Sanat Merkezlerinin açılmaya başlanmasıyla önem kazanmaya başlamıştır. Bilim Sanat Merkezleri örgün eğitime devam eden IQ seviyesi 130'un üzerinde olarak tanılanmış, öğrencilere destek amaçlı, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından kurulmuş okullardır (MEB, 2007). Üstün yetenekli öğrenciler, Bilim ve Sanat Merkezleri hakkında olumlu düşünceler içerisinde buldukları eğitim kurumlarıdır (Kunt & Tortop, 2013).

Özel yetenekli öğrencilerin bazıları Bilim ve Sanat Merkezlerinde eğitim görmekte, bazıları ise kendi okullarında eğitim görmektedirler. 2015 yılında yayınlanan yönetmeliğe göre kaynaştırma ya da destek eğitim odalarında özel yetenekli öğrencilerin de eğitim görmelerinin yolu açılmıştır (MEB, 2015)

Üstün yetenekli öğrenciler, normal gelişim gösteren öğrenciler için hazırlanan öğretim programlarında sıkılırlar. Motivasyon ve başarı düşüklüğü gösterebilirler. Üstün yetenekli öğrencilerin bireysel farklılıkları doğrultusunda öğretim programlarının uyarlanmasına farklılaştırma denmektedir (Tortop, 2015). Farklılaştırılmış öğretim bu çocuklar için en ideal öğretimsel yaklaşım olmasına rağmen asıl sorun bunu uygulayacak olan öğretmenlerdir (Akkaş & Tortop, 2016). Öğretmenlerin farklılaştırılmış öğretim konusunda öz yeterliklerinin yanında üstün yetenekli öğrencilere eğitim vermeye yönelik öz yeterliklerinin de yeterli düzeyde olması gerekir. Üstün yetenekli çocuklara sağlanan eğitimin bu yapıdaki çocukların eğitim ihtiyaçlarını karşılamasıyla ilgili öğretmenlerin bilgi eksikliğinin olduğu farklı araştırmalarda da ele alınmıştır (Gallagher, 1996; Gross, 1993, 1994).

Matematik, dünyayı anlamak ve değiştirmek için bir araç, soyut ve kavramsal bir sistemler bütünüdür. Matematiğin, dünyanın var oluşundan beri oynadığı rolü insanlık tam anlamıyla anlayabildiğinde matematik eğitimi toplumun her kesimi için gereken önemi bulacaktır.

Pek çok insan, üstün yetenekli çocukların özel eğitim alması hakkında “zaten onlar başarılı, asıl geride olan çocuklara destek hizmeti verilmeli” şeklinde yanlış fikirlere kapılmaktadır. Üstün yetenekli her öğrenci, bireysel ihtiyaçlarının karşılanması konusunda, özel eğitime muhtaç her çocuk kadar hak sahibidir. Eğitimde fırsat eşitliğinden bahsedebiliyorsak bu zaten kişisel bir haktır.

Matematiksel düşünme biçimi ise aslında yaşama sanal bir matematik gözlüğü ile bakabilmek ve olan her olayı bu gözlük ile tarayıp, matematikle direkt ilgisi olsun ya da olmasın onun prizmasından süzebilmektir.

Matematik yeteneğinin birçok farklı disiplin ile ilişkili olması matematiğin öğretimi konusunda bahsettiğimiz bu sanal gözlüğe sahip üstün yetenekli bireylerin eğitimi açısından önemlidir. Bu sayede diğer öğrencilere nazaran farklı disiplinleri daha hızlı öğrenip kavrayabilirler. Matematik becerisinin önemini farkında olan bir öğretmenin rehberliğinde öğrencinin alacağı eğitim çıktıları daha yüksek verimlilikte olacaktır. İşte bu noktada üstün yeteneklilere öğretim yapan matematik öğretmenlerinin bu öğrencilere yönelik tutum ve öz yeterliklerinin de gerekli ve yeter seviyede olması eğitim kalitesi açısından önem arz etmektedir.

### **1.1 Problem Durumu**

Üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde en çok dile getirilen problemlerden biri de öğretmen nitelikleridir (Sak, 2012; Tortop, 2014). Üstün yetenekli öğrencilerin öğretmenleri diğer öğrencilerin öğretmenlerine nazaran hem daha yetenekli hem de hayal gücü açısından zengin kişiler olmalıdır (Lewis, 1982). Üstün yetenekli öğrencilerinin bilim alanında yetenekli bireyler haline gelebilmeleri için fen ve matematik alanında onlarla birlikte çalışan öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerle ilgili yeterli bilgi ve donanıma sahip olması, beraberinde ise olumlu tutuma sahip olması önem arz etmektedir (Tortop & Kunt, 2012). Öğretmenlerin bireysel farklılıkları olan çocuklara ve bu çocukların eğitimleri için kullanacakları stratejik yaklaşım ve bakış açısı oldukça önemlidir, Eğitimcilerin eğitim konusundaki bakış açılarının öğretim yaklaşımları açısından önemli etkisi bulunmaktadır (Dağlı, 2014). Matematik öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerin

eğitimlerine y6nelik tutumları ve 6z yeterliklerinin ne d6zeyde olduğu bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.



## 1.2. Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı; “Ortaokul matematik öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklarla ilgili öz yeterlik seviyeleri ve üstün yetenekli çocukların eğitimlerine dair tutumları arasında nasıl bir ilişki vardır?” sorusuna cevap aramaktır.

Araştırmanın alt problemi ise;

- Üstün yetenekliler eğitimine dair matematik öğretmenlerinin tutumları cinsiyete/ yaşa/ kıdeme/ çalışılan okul türüne göre farklılaşmakta mıdır?
- Üstün yetenekliler eğitimine dair matematik öğretmenlerinin öz yeterlikleri cinsiyete/ yaşa/ kıdeme/ çalışılan okul türüne göre farklılaşmakta mıdır?
- Üstün yeteneklilerin eğitimine dair matematik öğretmenlerinin öz yeterlik puanları ile tutum puanları arasında ilişki var mıdır?

## 1.3. Çalışmanın Önemi

Bir milletin sahip olduğu en büyük değer sadece yer altı kaynakları değil, o toplumu var eden kişilerin zekaları ve yetenekleridir de aynı zamanda. Gelişmiş millet denilince ilk aklımıza sanayide, teknolojide önde giden ve refah seviyesine erişmiş toplumlar gelir. Oysaki asıl gelişmişlik o milletin var olan her türlü değerine sahip çıkmasıdır. Gelişmiş milletler toplumdaki üstün zekalı ve yetenekli bireyleri de bir değer olarak görür. Birçok yenilik ve gelişmenin onlar sayesinde geleceğini bilir ve bu insanlara gereken önemi gösterir. Milletlerin refah seviyesine ulaşmasında en büyük hareket ettirici kuvvet, üstün zekalı ve yetenekliler eğitimi ön plana çekerek olacaktır (Levent, 2011).

Üstün zekalı ve yetenekli çocukların sahip oldukları kapasite gözetilip bu doğrultuda nitelikli eğitimle buluşturulduklarında onlara potansiyellerini gerçekleştirebilecekleri ortamlar sunmuş oluruz ki bu ülkemiz için de son derece faydalı bir strateji olacaktır. Ayrıca bu çocukların tespiti, istihdamları ve doğru eğitimi almaları Türkiye'nin geleceği için de önem taşımaktadır.

Dünya ülkelerinin eğitim sistemlerine bakıldığında üstün zekalı ve yetenekliler eğitimi ile yakından ilgilendikleri bilinmektedir. Bu çocukların



eğitimleri ile ilgili farklı eğitim sistemleri geliştirdikleri, çeşitli modeller ve stratejiler ortaya koyduklarını gözlemlemekteyiz (Akarsu, 2004).

Bu çocuklar sadece öğrenme hızı ve kapasiteleri olarak bile ele alındığında diğer çocuklara uygulanan programların haricinde bir program ve içeriğe ihtiyaç duydukları anlaşılmıştır (Kontaş, 2009). İşte bu programların yürürlüğe konulabilmesi için bu çocukların öğretmenlerinin sadece branşları ile ilgili değil üstün zekalı çocuklarla ilgili yeterli bilgi ve donanıma da haiz olması gerekir.

Fakat ulusal ve uluslar arası yapılan araştırmalarda üstün zekalı ve yetenekli çocukların öğretmenlerinin bu çocuklarla ilgili kavram yanlışlarının olduğu, klasik fikirlere sahip olduğu ve konu ile ilgili hizmet içi eğitimlere ihtiyaç duydukları tespit edilmiştir (Akar ve Şengil-Akar, 2012; Carman, 2011; Eraslan-Çapan, 2010; Jeong, 2010; Kıldan, 2011).

Ayra (2014)'e göre öğretmenlerin öğrenmeye karşı yatkınlık seviyelerinin yükselmesi ile birlikte ileriki yaşantılarında öz yeterliklerinin de arttığı bilinmektedir. Öz yeterlik düzeyleri yüksek olan öğretmenlerin verdiği eğitimin kalitesinin de yüksek olduğu, öğretme süreçlerinde daha pozitif oldukları, karşılarına çıkan problemlerle daha güçlü baş edebildikleri, motivasyonlarının yüksek olduğu bilinmekte ve aşıkardır (Rimm-Kaufman ve Sawyer, 2004).

Üstün zekalı çocukların her alanda olduğu gibi matematik alanında da erken tanınması onların sorunlu birer öğrenci olmasının önünü kesen bir yoldur. Bu sayede doğru anlaşılıp, doğru yönlendirildikleri takdirde matematik alanında ülke çıkarları adına kullanılabilecek birer yetenek olarak görülebilirler. Doğal olarak bu çocuklara eğitim verecek olan öğretmenlerin ve özellikle matematik öğretmenlerinin öz yeterlik ve tutumlarının yüksek olması gerekir.

Öğretmen öz yeterlik ve tutumları ile ilgili pek çok çalışma yapılmış olmasına rağmen matematik öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerle ilgili öz yeterlikleri ve eğitimlerine dair tutumları arasındaki ilişkiyi araştıran her hangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Böyle bir çalışmanın yapılmamış olması matematik alanında üstün yetenekli çocuklarla ilgili yapılacak olan

diğer araştırmalara ışık tutması ve başlangıç olması adına önem arz etmektedir.



#### 1.4. Tanımlar

**Üstün Yetenekli Öğrenci:** Kendi yaş seviyesinde tahmin edilen davranıştan daha üst seviyede davranış gösteren (Sak, 2010), yaratıcılık, liderlik özellikleri, zekâ veya farklı özel alanlarda yaş seviyesine göre yüksek performans göstermiş ve alan uzmanları tarafından IQ puanının 130 ve üstünde olduğu tespit edilen öğrencilerdir.

**Bilim ve Sanat Merkezi:** Orta öğretim, ilköğretim ve okul öncesi kurumlarında eğitim gören üstün zekalı veya özel yeteneğe sahip öğrencilerin örgün eğitim aldıkları kurumlardaki çalışmalarını aksatmayacak biçimde kişisel yeteneklerini fark etme, kapasitelerini genişletme ve en üst seviyede kullanmalarını sağlamak için açılmış olan bağımsız özel eğitim kurumlarıdır (MEB, 2007).

**Tutum:** Bir kişinin insanlara, olaylara, yerlere, nesnelere ve fikirlere karşı olumlu ya da olumsuz hissettiği duygusal yakınlıktır (İpek & Bayraktar, 2004).

**Zeka:** Zekâ, kendi kendini eleştirebilme yeteneği, soyut düşünme ve olaylar arasında ilişki kurabilme yeteneği olarak tanımlanabildiği gibi, çevreye ve yeni durumlara uyum sağlama yeteneği olarak tanımlanmaktadır. (Yavuzer, 2011, s. 93- 94).

**Üstün Zekalılık:** Maryland Raporuna göre; yaratıcılık, sanat, liderlik, genel zihinsel ve özel akademik yetenek, sanat, spor (bedensel) gibi alanların bir ya da bir kaçında alanlarında (birinde veya bir kaçında) gözlenen performans ve yüksek başarıdır. Columbus grubuna göre; üst düzey bilişsel yetenekler ile birlikte yoğun duyguların bir araya gelerek standartların dışında deneyimlerin oluşturduğu eş zamanlı olmayan gelişimdir (Tortop, 2015)

**Öz Yeterlik:** Bireyin kendi kapasite ve yetenekleri konusunda farkındalığının oluşması durumudur. Yani bir şeyi başarıp başaramayacağı ile ilgili algısıdır.

**Müfredat:** Öğrencilerin kazandıkları bilgileri ve becerileri anlamlandırmalarına ve kullanmalarına imkân veren bir araçtır (Tanner ve Tanner, 1989)

## Bölüm 2

### Alan Yazın Taraması

#### 2.1 Üstün Yetenekli Bireyler ve Özellikleri

Üstün zekâlı ve yetenekli bireyleri fiziksel, sosyal ve ruhsal alanda yüksek uyum sağlayabilmelerinin dışında bazı entelektüel alanlarda ve süreçlerde de başarı gösterirler. Özellikle sınıflarımızda gözlemleyebileceğimiz yetileri şöyle sıralayabiliriz:

- Erken dil gelişimi, kelime haznelerinin zenginliği, sözcükleri tam anlamıyla kullanma
- Genelleme yapabilme
- Soyut düşünce
- Problemler hakkında sezgisel düşünebilme
- Muhakeme gücü
- Problem çözebilme
- Hızlı öğrenme ve fikir sorunları ile ilgili sürat
- Başladığı bir işte sebat ve ısrar etme
- Bellek (Hafıza)
- Güçlü önsezi
- Kuvvetli mizah anlayışı ve kelime oyunları yapabilme
- Zengin merak ve ilgi
- Gözlem gücüne yatkınlık
- İnisiyatif gücü
- Kuvvetli hayal gücü ve yaratma yeteneği
- Eleştirel yorumlama yeteneği
- Hizmet verme tutkusu
- Uzun dikkat süresi
- Yaşlılarından daha büyük arkadaşlar edinme
- Öğrenme süreçlerinde akranlarının hızlı olmadığı durumlarda sabırsız ve aceleci tavır sergileme (Koshy ve Robinson, 2006; Cutts ve Moseley, 2001).

## 2.2 Matematik Alanında Üstün Yeteneklilik

Matematik hayatımızın birçok alanında karşımıza çıkan anlaşılması kolay olmayan zor ve geniş bir kavramdır. Bilginin öneminin anlaşılması ile birlikte Antik Yunan'dan buy an bu kavramın anlaşılması da değişim geçirmiştir. Bu tartışmada en öncüsü Platon olup, matematiksel nesnelerin gerçek olduğu görüşüdür. Bu görüş en sağlam bilginin (episteme) matematiksel bilgi olduğu düşüncesine bizi götürür. Bugün soyut olduğunu düşündüğümüz geometrik yapılar, türev, integral gibi birçok şey matematik topluluğu içerisinde tanımlanmış ve kendine ait kuralları ve özellikleri olan gerçek yapılarıdır. Bunlar arasındaki ilişkiyi bulmak matematikçinin görevidir. Bu durum ise bize matematikçinin işinin icat değil keşif olduğu fikrine götürür (Davis ve Hersh, 1981). Buradan matematik yeteneğinin de aslında matematiksel bilgiler arasındaki ilişkiyi bulma (keşfetme) eylemi olduğu söylenebilir. Devlin (2000) bunu bir örneğin matematikte Menalaus, Tales gibi kuramcılarının ortaya koyduklarını onlar yapmasaydı bir başkası yapacaktı, ama bir Leonardo da Vinci olmasaydı “Son Akşam Yemeği” adlı eser ortaya çıkmayacaktı diye açıklar. Burada matematiğin bir keşif olduğu fikri vurgulanır. Ancak bu görüş insan ile bu gerçeklik olarak ortaya konan bilgilerin ilişkisini açıklamakta zorluk çeker. Ancak buna açıklama getirmek gerekirse matematik dünyası olarak Kabul edilen bilgiler bütünü aslında insan zihninin bir ürünü olup evren ile etkileşimine dayalı olarak ortaya çıkar (Devlin, 2000). Matematiğin ne olduğu ile ilgili diğer bir yaklaşım ise formalizm (biçimsellik) dir. Bu yaklaşım matematiğin formüllerden oluşan, gerçeklikle ilgisi yapısından bahseder. (Davis ve Hersh, 1981). Diğer bir görüş ise matematiksel gerçekliği de üretilen gerçek olmayışı görüşüne karşı çıkan yapısalcılardır. Onlara göre matematiksel gerçeklik belli temellere oturmayaya her zaman muhtaçtır ve bunu da matematikçiler sezgileri ile yaparlar.

Farklı kaynaklarda matematik bilgilerinin ne şekilde üretildiğine yönelik daha farklı görüş ve sınıflandırmalara rastlanılması mümkündür. Öne sürülen görüşler dikkatlice incelendiğinde, matematiğin kendine özgü birtakım kuralları olduğu ve bu kuralların uygulanması ile geliştiği konusunda hem fikir olunduğu görülecektir. Aradaki farklılık bu kuralların ne

şekilde belirlendiği, taşıdıkları önem ve bir kişinin ya da ürünün yaratıcı olarak nitelendirilmesindeki ölçütlerde karşımıza çıkmaktadır. Buraya kadar yapılan incelemede matematiksel bilginin dolayısıyla matematiğin gelişmesinde farklı görüşler bulunmaktadır. Tüm bunlar yetenekli bir matematikçinin ortaya koyduğu çabalarıdır.

Üstün yeteneklilikle ilgili birçok kuram bulunmaktadır. Bu kuramlardan biri Tannenbaum (2003)'un yaklaşımıdır. Ona göre yeteneklerin sonucu olarak ortaya çıkan performans ve üretkenlik üstün yetenekliliktir. Bu tanıma göre Matematik alanında üstün yetenekli birinin bu disiplinde yüksek performans göstermesi ya da özgün ürünler (teorem, modeller gibi) ortaya koyması gerekmektedir. Krutetsky'nin (1976) matematik yeteneği tanımlaması ise şöyledir;

- Matematik temelli problemleri çözerken kullandığı stratejiler ve bu işlemlerle ilgili güçlü hafıza
- Problem çözme yolları ve matematiksel işlemlerle alakalı güçlü bellek
- Matematiksel işlem ve ilişkileri geniş çerçevede ve en hızlı şekilde genelleme
- Zihinsel işlem ve matematiksel aktivitelerde esnek olma
- Çözüm bulma konusunda akla uygun, basit ve ekonomik olma
- Zihinsel süreçlerde çift taraflı düşünebilme, hızlı ve olumlu değişiklik gösterme
- Nicelikler ve uzaysal ilişkiler, sayılar ve harfli sembollerle ilgili mantık kurabilme, sembolsele düşünebilme (Chinn ve Ashcroft, 1993. s:12-13).

Matematiksel yeteneği bilmek ve ölçmek kişinin mevcut ve ilerideki performansını tahmin etme olarak ifade edilebilir. Alandaki uzmanlar çocuktaki matematiksel yeteneği test ile tanımlamanın gerekçesi olarak çocukla ilgili eğitsel düzenlemeler yapılması durumunda kendi seviyesine ait grupta yer alması, güçlük çektiği alanları belirleme ve kişiye özgü eğitim planlama, süreçteki ilerlemesini kaydetme, ileriye dönük kariyer planı oluşturma konusunda destekleme, benzer durumda olan akranları ile belli alanlarda kıyaslama ve matematiksel düşünme şeklini tespit etme olarak açıklamışlardır (Chinn ve Ashcroft, 1993, Wood, 1987, Binbaşoğlu, 1983, Spooncer, 1983).

Matematik yetenek, farklı metotlar ve aplikasyonlar arasında yeni ilişkilerin ve bağlantıların bulunması, ilişkisiz gibi görülen bilgilerin arasında ilişkilerin keşfedilmesi, matematik problemlerine farklı çözümler ortaya konması, ispat ve teoremler üretilmesi, formül çıkarımları ortaya konması olarak tanımlanabilir (Krutetskii, 1976; Poincare, 1948/1951).

### **2.3. Matematik Alanında Üstün Yetenekliliğin Tanınması**

Genel anlamda üstün yetenekli olmakla matematik alanında üstün yetenekli olmak aslında birbirinden çok da farklı kavramlar değildir. Yine de matematik alanında üstün yetenekli bir kişinin sahip olduğu özellikler genel olarak üstün yetenekli kabul edilen bir kişide olmayabilir. Tam tersi de geçerlidir. Matematiğin her hangi bir alt alanında (cebir ya da geometri gibi) başarılı olan bir kişideki üstün yetenek, genel anlamda üstün yetenekli olan bir kişide bulunmayabilir. Matematikte üstün yeteneklilik denildiğinde akademik veya zihinsel alanda üstün yeteneklilikten bahsedilmektedir. (Lupkowski-Shoplik vd., 2003). Matematiksel düşünme kişide 7-8 yaşlarında, dışa yansımaları ise 9-10 yaşlarından itibaren görülür. (Krutetskii, 1976).

Krutetskii'ye (1976) göre üç tip matematiksel düşünce şekli vardır: Analitik, Geometrik, Harmonik. Bunlar üstün yetenekliliğin seviyesini değil çeşidini göstermektedir.

Bu düşünce şekilleri ise özetle bize şunu göstermektedir; matematik alanında üstün yetenekli olan kişilerin bazıları geometrik düşünmede, bazıları sembolik ifade ediş şeklinde, bazıları mantık kullanımında, bazıları genelleme yapmakta, bazıları ise sezgisel algılamada çok iyidirler. Yani matematiksel yetenek çok boyutludur ve tek bir düşünce tipinin altına sokulamaz (Usiskin, 1999).

Matematik yeteneğinin ne olduğundan bahsedildikten sonra asıl önemli olan bu yeteneğin ölçülmesi ve değerlendirilmesidir. Bununla ilgili olarak üstün yetenekli öğrencilerin matematik alanındaki yeteneklerinin belirlenmesinde birçok ölçek geliştirilmiştir. Bu ölçekler öncelikle matematiksel yeteneğin ne olduğu hakkındaki kuramsal açıklamayı yaparak geliştirilirler. Matematik yeteneği ölçmeye yarayan araçlardan biri başarı testleridir. Başarı testlerinde tavan etkisi adı verilen kavramdan dolayı bu testleri tam doğrulukla yapan öğrencilerin seçilmesi zordur. Başarı testlerinin

sorunlu tarafı öğrencide geçmişte edinilmiş bilgiyi ölçmesi geleceğe yönelik yüksek kestirimde bulunma açısından zayıf oluşudur. Yetenek (eğilim) testleri ise çocuktaki uzamsal yetenek, işlem becerisi gibi özelliklerini ölçerek geleceğe yönelik kestirimi daha güçlü olabilir. Matematik yeteneği ölçmeye yarayan bazı testleri şu şekildedir.

### **2.3.1. Matematik Yaratıcı Problem Çözme Yeteneği Testi**

Bu test 10 adet açık uçlu soru ile öğrencide bilgileri birleştirebilme, sezgisel öngörü, genelleme becerisi gibi yeteneklerini ölçmektedir. Sorular, sayılar, fonksiyonlar, eşitlikler ve geometri konularından oluşturulmaktadır testtir (Cho ve Dong Jou, 2006). Üstün yeteneklilere eğitim veren kurumlar tanılama aracı olarak bu testi kullanmaktadırlar.

### **2.3.2. Üstün Yetenekliler İçin Matematik Yetenekleri Testi (The Test of Mathematical Abilities for Gifted Students):**

Bu test, Ryser ve Johnsen (1998) tarafından geliştirilmiştir. Grup olarak ve bireysel olarak uygulanabilen bir testtir. Açık uçlu problemlerden oluşmaktadır. Amerika'da Matematik Öğretmenleri Ulusal Konseyi'nin belirlediği standartlara uygun olup geçerliği ve güvenilirliği yüksek bir testtir. Matematik alanında üstün yetenekli öğrencilerin tanılanmasında kullanılmaktadır.

### **2.3.3. Erken Matematik Yeteneği Testi -TEMA (The Test of Early Mathematics Ability):**

En çok kullanılan matematik yeteneği belirleme ve matematik alanından üstün yetenekli öğrencilerin tanılanmasında kullanılan testtir (Ginsburg ve Baroody, 2006). 1983 yılında ilk defa geliştirilmiştir. 4-8 yaş arasındaki çocuklara uygulanan testin geçerlik ve güvenilirliği oldukça yüksektir. Test matematik alanında sayma, gündelik toplama işlemleri, sayıları okuma-yazma, aritmetik işlemler ve sayılarda basamak kavramlarını kapsamaktadır. Yaklaşık 20 dakikada uygulanan bu test bireyseldir. Test farklı bölümlerden oluşmaktadır; bazı bölümlerinde resimler bulunurken, bazı bölümlerinde semboller, bazılarında ise sayma amaçlı küçük nesnelere bulunmaktadır. Nesne kullanımında lego benzeri nesnelere birlikte sayma pulları da tercih edilmiştir. Neyin kullanılacağına dair seçim testi



uygulayacak kişiye aittir. Testin bazı bölümlerinde çocuk cevabını kağıda yazarken, bazı bölümlerde ise sözel cevaplar vermesi gerekmektedir. Test çocuğa uygulanmaya başlanmadan önce çocuğun gerçek yaşı bulunur ve bu yaş grubuna denk gelecek şekilde olan sorular yönergeye uygun olarak çocuğa yöneltilir. Arka arkaya yapılabilen ve yapılamayan beş soru arasında test bitirilir. Çocuk cevaplayabildiği her soru için artı, cevaplayamadığı sorular için ise eksi puanla değerlendirilir. Toplam puan hesaplaması ise çocuğun aldığı artıların sayısı hesaplanarak bulunur. Ardından ham puanlar MQ (Math Quotients) değerine dönüştürülerek hesaplanır. Kitapçıkta puanlanan yaşa ait MQ değerleri bulunmaktadır. MQ değerleri bir tablo içerisinde çok zayıf, zayıf, orta altı, orta, orta üstü, üstün ve çok üstün şeklinde çocuğun seviyesini gösterecek şekilde tanımlanmıştır. Burda MQ çocuğun akranlarına göre durumunu göstermektedir. Neden çocuğun iyi ya da kötü bir performansla sahip olduğu hakkında açıklama yapmaz. Testte çocuğun doğru cevapladığı soru sayısı ile birlikte hangi yüzdeler dilim içerisinde yer aldığı da görülmektedir (Güven ve Oktay, 1999).

#### **2.3.4. DISCOVER Problem Matrisi**

DISCOVER Problem Matrisi (DPM) çeşitli türlerde problem yaratma modelidir. DPM’de 6 problem türü iyi yapılandırılmıştan yapılandırılmamışa kadar olan aralıkta yer almaktadır. DPM’ye, eğitim etkinlikleri tasarlamının beraberinde, üstün yetenekliliği değerlendirme ve tanılama araçları oluşturma konusunda da başvurulmaktadır.

Maker (1982) üstün zekâlı öğrencilerin iyi problem çözme becerisine sahip olan bireyler olduklarını belirtmektedir. Öğrencilerin problem çözme becerilerinin düzeylerini belirlemek için de bir matris geliştirmiştir (Bkz. Tablo 2.1).

**Tablo 2.1.**

*DISCOVER Problem Matrisi*

<b>DISCOVER Problem Matrisi</b>						
<b>Problem Türü</b>	<b>Problem Durumu</b>		<b>Yöntem</b>		<b>Çözüm</b>	
	Öğretmen	Öğrenci	Öğretmen	Öğrenci	Öğretmen	Öğrenci
<b>Tür I</b>	Bilinen	Bilinen	Tek	Bilinen	Tek	Bilinmeyen
<b>Tür II</b>	Bilinen	Bilinen	Tek	Bilinmeyen	Tek	Bilinmeyen
<b>Tür III</b>	Bilinen	Bilinen	Değişen	Bilinmeyen	Tek	Bilinmeyen
<b>Tür IV</b>	Bilinen	Bilinen	Değişen	Bilinmeyen	Değişen	Bilinmeyen
<b>Tür V</b>	Bilinen	Bilinen	Bilinmeyen	Bilinmeyen	Bilinmeyen	Bilinmeyen
<b>Tür VI</b>	Bilinmeyen	Bilinmeyen	Bilinmeyen	Bilinmeyen	Bilinmeyen	Bilinmeyen

Üstün zekâlı öğrencilerin yapmış olduğunuz öğretim sonucunda hangi düzeye ulaştığını belirleyebilmek için bu matris kullanılmaktadır. Bu matris aynı zaman üstün yetenekli öğrencileride matematik yeteneğinin düzeyini belirlemek için de kullanılabilir (Tortop, 2018).

#### **2.4 Matematik alanında üstün yetenekli öğrencilerin eğitimindeki eğitsel stratejiler**

Matematik alanında üstün yetenekli öğrencilerin eğitimleri için farklı öğretilsel stratejiler bulunmaktadır. Bu eğitimsel stratejilerin bilinmesi ve uygulanmasına yönelik öz yeterlik geliştirilmesi matematik öğretmenlerinin öz yeterliklerinin artmasına katkı sağlayacaktır. Bu eğitimsel stratejiler şu şekildedir.

##### **2.4.1 Zenginleştirme**

Zenginleştirme, üstün yetenekli öğrencinin herhangi bir konu ya da alan üzerinde akranlarına göre daha fazla derinleşmesinin sağlanması, konu veya alanın genişletilmesi olarak tanımlanabilir (Tortop, 2018). Zenginleştirme bir yandan üst düzey konular verilirken bir yandan da müfredatın içeriğinin genişletilmesidir (Sak, 2012). Zenginleştirme stratejileri olarak, mentörlük, bağımsız çalışma, bilimsel alan gezileri, öğrenme günlükleri, açık uçlu ve gerçek yaşam problemleri ile genişletme, olimpiyatlara örnek olarak verilebilir (Renzulli & Reis, 1997, Kulik & Kulik, 1991, Schiever & Maker, 2003, Sak, 2010; Tortop, 2018).

Zenginleştirme, içerik, süreç ve ürüne dayalı zenginleştirme olmak üzere üç çeşit yaklaşım vardır. (Howley, Howley & Pendarvis 1986)

Sürece dayalı zenginleştirme yaklaşımında ileri düşünme becerilerinden yaratıcı düşünme ve kritik düşünme becerilerini geliştirmek hedeflenir.

İçeriğe dayalı zenginleştirme yaklaşımında akademik zenginlikle birlikte derslere ait konuların da bir yandan öğretilmesi söz konusudur. Bu yaklaşım özellikle matematik dersi gibi akademik ağırlığı olan derslerin öğretilmesinde sıklıkla kullanılır.

Ürüne dayalı zenginleştirme yaklaşımında ise öğrenmenin sonuçları içerik ve süreç yerine ön plandadır.

Zenginleştirme yaklaşımlarında üç yaklaşımın iç içe geçirilerek uygulanması daha verimli sonuçlar ortaya koymaktadır.

#### **2.4.2 Farklılaştırma**

Farklılaştırma, öğretim programı adı verilen ve her bir dersin nasıl işleneceği ile ilgili haritada üstün yetenekli öğrencilerin bireysel farklılıkları (hazırbulunuşlukları, ilgi ve öğrenme stilleri gibi) uyarlamalara gidilmesidir (Tomlinson, 1999). Farklılaştırma, uzmanlık gerektiren bir öğretim stratejisi olup değişik özelliklerdeki çocukların öğrenme ihtiyaçlarını gözetme amacıyla; süreç, ürün ve içerik boyutlarında öğretim programını farklılaştırmak için yapılır. Oldukça etkili bir stratejidir (Tortop, 2018).

Üstün zekalı olduğu testler ile tespit edilmiş ya da üstün zekalı olduğu düşünülen öğrencilerin sınıf içinde hızlı öğrenme gibi olumlu davranışları olabileceği gibi, bundan kaynaklanabilecek sıkılma problemleri ile de karşılaşabilirler. Bu çocuklara eğitim verecek öğretmen ve eğitimcilerin üstün zekalı öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre müfredatı; içerik, süreç, öğrenme ortamı ve ürün boyutlarında değiştirip farklılaştırabilirler.

### **2.4.3 Mentörlük**

Eğitimde deneyimle öğrenmenin payı çok büyüktür. Bu deneyimler sonucu elde edilen tecrübeyi paylaşma adına ise rehberlikten, yaşadığımız dönemde popülerliği artan koçluktan, geçmişteki çıraklık kavramından, mentörlük ve tutorluk kavramlarından bahsedebiliriz.

Mentörlük uzmanlardan (uzun süreli) belli bir alanda bilgi ve deneyim aktarımı iken tutorluk ise öğreticilerden (daha kısa süreli) daha çok bilgi aktarımıdır. Mentörlük, üstün yetenekli öğrencilerin eğitimlerinde en etkili stratejidir (Tortop, 2018).

Mentörlük, geçmişten bu yana bilginin aktarılması yanında, bilginin nasıl kullanılacağı ile ilgili temel gelişim yaklaşımlarından biri olmuştur (Rhodes, 2002). Ayrıca mentörlük paydaşlar arasındaki etkileşimi artırmakta ve bu kişilerin gelişimine katkı sağlamaktadır (İnelmen, 2004).

### **2.5 Matematik alanında üstün yetenekli öğrencilerin eğitim programları**

Matematik alanında üstün yetenekli öğrencilerin eğitimleri için birçok eğitim programı geliştirilmiştir. Ülkemizde üstün yetenekli öğrencilerin akademik alanda iki özgün program ile karşılaşmaktadırlar. Bunlar aşağıda kısaca değinilmiştir.

#### **2.5.1 ÜYEP Modeli**

Üstün Yetenekliler Eğitim Programları (ÜYEP), Anadolu Üniversitesi bünyesinde Sak (2009) tarafından kurulan ve yönetilen üstün yetenekli öğrencilerin eğitimine yönelik bir programdır (Tortop, 2018). ÜYEP müfredat modelinde, üstün yetenekli öğrencilere matematik ve fen bilimleri ağırlıklı zenginleştirme ve hızlandırma karışımı eğitim verilmektedir. Program türü olarak okul sonrası homojen gruplama stratejisinin kullanıldığı ÜYEP'te hafta sonlarında ve yaz dönemlerinde eğitim verilmektedir. ÜYEP'te, fen ve matematik dersleri alanlarına ağırlık verilmesi sebebiyle sadece bu alanlarda zenginleştirilmiş ve hızlandırılmış dersler sunulmaktadır (Tortop, 2018).

### **2.5.2 ÜYÜKEP Modeli**

Üstün Yetenekliler Üniversite Köprüsü Eğitim Programı (ÜYÜKEP) ve ÜYÜKEP Müfredat Modeli, Tortop (2013, 2015) tarafından oluşturulmuştur. ÜYÜKEP Müfredat Modeli, akademik alandaki üstün yetenekli öğrencilerin eğitimlerini –bilim insanı olarak yetişmesini- amaçlayan bir programdır. ÜYÜKEP Müfredat Modeli, üstün yetenekli genç bilim insanlarının yetiştirilmesi için düşünülmüş bir farklılaştırma modelidir. Üç öğretim aşamasından oluşmakta olup, Türkiye’de Bülent Ecevit Üniversitesi Özel Eğitim Hizmetleri Uygulama ve Araştırma Merkezi (ÖZELMER) bünyesinde 2013-2017 yılları arasında yürütülmüştür. ÜYÜKEP, mentor ve e-mentörlük yaklaşımlarını esas almaktadır (Tortop, 2015).

### **2.6 Üstün Yetenekliler Öğretmeninin Özellikleri**

Üstün yetenekli öğrencilerin eğitimlerinde en kilit roldeki kişiler öğretmenlerdir. Üstün yetenekli öğrencilerin öğretmenlerinin de üstün yetenekli olup olmaması konusu tartışmalı bir konu olup, Tortop (2018) tarafından öne sürülen görüş, üstün yetenekli öğrencilerin öğretmenlerinin öğrencilerin bulunduğu eğitim kademesinin bir üst kademesinde eğitim veren öğretmenler olmalarıdır. Örneğin okulöncesi için ilkökul öğretmenleri, ilkökul için ise ortaokul öğretmenleri şeklinde olabilir. Bunun yanında üstün yetenekli öğrencilerin öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerin eğitimleri ile ilgili uzmanlıklarının olmasını önerilebilir (Tortop, 2018). Amerika’da Üstün Yetenekli Çocuklar Ulusal Birliği ve Konseyi (NAGC), üstün yetenekli çocukların öğretmen nitelikleri konusunda yetmiş yeterlilik ortaya koymuştur. Buna göre bu öğretmenler; öğrencilerin gelişimsel özellikleri, kişisel farklılıkları, öğrenme ortamları, öğretimle ilgili stratejileri, dil ve iletişim, program değerlendirme, öğretim tasarımı, etik değerler, işbirliği yapabilme gibi konu başlıkları ile bu özellikleri açıklar (VanTassel-Baska & Johnsen, 2007).

#### **2.6.1 Öğretmenlerin Üstün Yetenekliler Eğitimine Yönelik Tutum ve Öz Yeterlilikleri**

Ülkemizde üstün yetenekli öğrencilere karşı öğretmenlerin tutumlarının ne olduğunun araştırılması üstün yetenekliler eğitimin genel durumunun

değerlendirilmesi açısından oldukça önemlidir (Tortop ve Kunt, 2013). Çünkü tutumlar davranışları etkiler ve üstün yetenekli öğrencilere yönelik eğitimcilerin tutumları üstün yetenekli öğrencilere nasıl yaklaşımda bulunacaklarını etkileyecektir (Lassig, 2009). Öğretmenler, üstün yetenekli öğrenciler hakkında bilgi eksikliğine sahiptirler, bu ise onların bu çocuklara vereceği eğitimi etkilemektedir (Gross, 1993, 1994; Gallagher, 1996; Tortop, 2014). Matematik alanında üstün yetenekli öğrencilerin yetiştirilmesinde öncelikli yapılması gereken yine üstün yetenekli öğrencilerin eğitimlerine yönelik yapılması gereken farksız olup, bu çocukların öğretmenlerinin tutumlarının tespiti (Davis ve Rimm, 2004). Üstün yeteneklilerin eğitiminde en önemli sorun öğretmen niteliklerinin belirlenmesidir (Sak, 2011). Bu öğrencilerin yaş ve öğretim kademeleri artmasıyla normal öğretmenleri ve öğretim programları yetersiz kalmaktadır. Bu yüzden öğretmenlerinin uzmanlıklarının artması ya da hizmetiçi eğitimlerle desteklenmeleri şekliyle üstün yetenekliler eğitimine yönelik öz yeterlikleri artırılmalıdır (Tortop, 2014). Bu sayede göre üstün yetenekli öğrencilerin öğretmenleri, öğrencileri gibi anlayabilen, daha yetenekli, yaratıcı, öğrencilerini geliştiren öğretmenler olabilirler (Lewis, 1982).

Türkiye’de üstün yetenekli öğrencilerin öğretmenlerinin üstün yetenekli eğitimine yönelik tutumlarının araştırıldığı araştırmalar çok da iç açıcı değildir. İlköğretim öğretmenlerinin üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin tutum puan ortalamalarının, orta düzeyin biraz üstünde olduğu bulunmuştur (Tortop ve Kunt, 2013). Öğretmenlerinin bu çocukların eğitimlerine dair tutumun neden nötrde kaldığının araştırılmasının yanında eğitimcilere üstün yetenekli öğrencilerin özellikleri ve eğitimlerinin verilmesinin öğretmenlerin olumlu tutum gelişmesine katkı sunduğunu tespit etmiştir (Hansen ve Feldhusen, 1994; Goodnough, 2001; Gross, 1994; Lassig, 2009). Bu açıdan üstün yetenekli öğrencilerin öğretmenlerine eğitim verilmesinin öz yeterliklerinde de artışa sebep olabileceği söylenebilir (Tortop, 2014).

### **2.6.2 Yapılan Çalışmalar**

Kunt (2012)’un yapmış olduğu “Fen ve Teknoloji Öğretmenlerinin Üstün Yeteneklilik ve Üstün Yeteneklilerin Eğitimiyle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde, karışık (mixed) desen kullanmıştır.

Çalışma grubu, 2011-2012 öğretim yılı ve Isparta il merkezi ve ilçelerindeki 111 fen bilimleri öğretmenini seçilmiştir. “Üstün Yeteneklilerin Eğitime İlişkin Öğretmen Tutum Ölçeği (ÜYETÖ)” veri toplama aracı olarak kullanmıştır. Fen ve teknoloji öğretmenlerinin üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin tutum puanları ortalamasını  $\bar{X}=3.37$  olarak bulmuştur. Bu durumun kararsız tutumun biraz üzerinde olması açısından şaşırtıcı bulunmuştur. Bunun yanında öğretmen görüşlerine göre, fen ve teknoloji dersi öğretim programının üstün yetenekli öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamadığını öğretmenler belirtmiştir.

Daştan (2016)’ın yapmış olduğu “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik Düzeyleri İle Üstün Yeteneklilerin Eğitime Yönelik Tutumların Karşılaştırılması” isimli yüksek lisans tezinde, okul öncesi öğretmenlerinin bir çok açıdan özyeterlik inanç düzeylerinin yüksek olduğunu bulmuştur.

Şenol (2012)’un okul öncesi öğretmeni olarak çalışan 181 kişiye ve okul öncesi öğretmenliği bölümünde okuyan 164 aday öğretmene “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çok Boyutlu Öz Yeterlik İnançları Ölçeği’ni uygulamış ve çalışmasında öğretmen öz yeterlik inanç düzeylerini alt boyutları ile birlikte yüksek olduğunu tespit etmiştir.

## **Bölüm 3**

### **Yöntem**

#### **3.1 Araştırma Modeli**

Bu çalışmada, iki ya da daha fazla sayıdaki değişkenin arasındaki ilişkinin tespit edilmesi amaçlı tarama yöntemi kullanılmıştır. Tarama yöntemi, hala hazırda var olan veya geçmişte var olmuş bir durumu olduğu gibi betimleyip ortaya koymayı amaçlar (Karasar, 2006). Bu çalışmada ortaokul seviyesinde görev yapan matematik öğretmenlerinin üstün yeteneklilik kavramı ve üstün yetenekli çocukların eğitime dair tutum ve öz yeterlilikleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

#### **3.2 Evren ve Katılımcılar**

Araştırmanın evreni, Türkiye’de MEB’e bağlı (özel ve devlet okulları) çalışan ortaokul seviyesinde görevli matematik öğretmenleridir. Ulaşılabilir evren olarak Muğla ili merkez ve ilçelerinde 2017-2018 yılı bahar döneminde görev yapan öğretmenler olarak belirlenmiştir. Bu eğitim yılında Muğla iline bağlı merkez ve ilçelerinde ortaokul seviyesinde öğretmenlerin 489’u devlet, 225’i özel okul olmak üzere toplamda 714 matematik öğretmeni görev yapmaktadır. Çalışmada ise bu okullarda görev yapan ortaokul matematik öğretmenlerinden 204 tanesine (yaklaşık %30) ulaşılabilmektedir.

#### **3.3 Veri Toplama Araçları**

Bu çalışmada aşağıdaki veri toplama araçları kullanılmıştır.

##### **3.3.1 Üstün Yetenekliler Eğitime İlişkin Tutum Ölçeği**

Bu ölçek öğretmenlerin üstün yetenekliler eğitime dair tutumlarını belirlemek amacıyla kullanılmıştır. Ölçek orijinali 34 madde olup Gagne (1991) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkiye adaptasyon çalışması Tortop (2014a) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin uyarlama çalışması sonucunda 14 maddesi kalmıştır. Ölçek bu haliyle Üstün Yeteneklilerin İhtiyaçları ve Destek Boyutu, Üstün Yeteneklilere Özel Hizmetlere Karşı Olma Boyutu, Özel Yetenek Sınıfları Oluşturma Boyutu olmak üzere üç boyuttan oluşmaktadır. Bu çalışmada ölçeğin iç tutarlık katsayısı 0.81 olarak



belirlenmiştir. Araştırmamızda ölçeğinin iç tutarlık katsayısı 73 olarak belirlenmiştir.

### **3.3.2 Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Öz Yeterlik Ölçeği**

Üstün Yeteneklilerin Eğitimine İlişkin Öz-yeterlik Ölçeği (ÜYEÖÖ): Bu öğretmenlerin üstün yetenekliler eğitimine dair öz yeterliklerini belirlemek amacıyla kullanılmıştır. ÜYEÖÖ, Tortop (2014) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 26 maddeden oluşmaktadır. Akademik Yeterlik Boyutu, Mentörlük (Danışmanlık) Yeterlik Boyutu, Sorumluluk Boyutu, Uygun Kişilik Özellik Yeterlik Boyutu, Yaratıcılığı Teşvik Etme Boyutu, Öğretimsel Planlama Yeterlik Boyutu şeklinde 6 boyutludur. Bu araştırmada ölçeğin iç tutarlık katsayısı 0.94 olarak bulunmuştur. Araştırmamızda ölçeğinin iç tutarlık katsayısı .95 olarak belirlenmiştir.

### 3.3.3 Demografik Bilgi Formu

**Tablo 3.1.**

*Katılımcılar Demografik Özellikleri*

	N	%
<b>Cinsiyet</b>		
Erkek	122	59.5
Kadın	82	40.5
<b>Yaş</b>		
20-25 yaş	38	18.5
26-30 yaş	58	28.3
31-35 yaş	45	22.0
36-40 yaş	40	19.5
46-50 yaş	17	8.3
50 + yaş	6	2.9
<b>Kıdem</b>		
1-5 yıl	14	6.8
6-10 yıl	36	17.6
11-15 yıl	53	25.9
16-20 yıl	57	27.8
21-25 yıl	21	10.2
26-30 yıl	12	5.9
30 + yıl	11	5.4
<b>Mezun Olunan Okul</b>		
Lisans	122	59.5
Lisans üstü	82	40.5
<b>Çalışılan Okul Türü</b>		
Devlet	132	64
Özel	72	36
	204	100

Tablo 3.1’de görüldüğü gibi çalışmadaki katılımcıların 122’si erkek, 82 tanesi kadındır. Katılımcıların yaşlarına göre dağılımı ise; 20-25 yaş arası 38 kişi, 26-30 yaş arası 58 kişi, 31-35 yaş arası 45 kişi, 36-40 yaş arası 40 kişi, 46-50 yaş arası 17 kişi, 50 yaş ve üstü 6 kişi şeklinde yer almaktadır. Kıdemlerine göre ise 1-5 yıl arası 14 kişi, 6-10 yıl arası 36 kişi, 11-15 yıl arası 53 kişi, 16-20 yıl arası 57 kişi, 21-25 yıl arası 21 kişi, 26-30 yıl arası 12 kişi, 30 yıl ve üstü 11 kişi şeklindedir. Mezun olunan okula göre ise lisans 122 kişi, lisansüstü 82 kişi şeklindedir. Çalışılan okul türüne göre ise devlet okullarında 132 kişi, özel okullarda 72 kişi şeklindedir.

### **3.4 Veri Analiz İşlemleri**

Bu araştırmadaki verilerinin analizi için SPSS 19 programından faydalanılmıştır. Üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi ile ilgili öğretmen tutum puanlarının cinsiyete göre farklılaşmasının tespitinde ise t-Testi gibi istatistikel hesaplar kullanılmıştır.

### **3.5 Sınırlılıklar**

Araştırma 2017-2018 öğretim yılı ikinci dönemi ile sınırlıdır. Araştırmaya katılan öğretmenler Muğla ili merkez ve ilçeleri çalışması sınırlılığıdır.

### **3.6 Sayılılar**

Araştırmaya katılan katılımcıların ölçeklere samimi ve içten cevap verdikleri varsayılmaktadır.

## Bölüm 4

### Bulgular

Araştırmanın bu bölümde, kullanılan veri toplama aracı yardımı ile elde edilmiş bulgular ortaya konmaktadır. Araştırmanın örneklemini oluşturan öğretmenlerin cinsiyetine göre tutum ve öz yeterlik puanlarındaki farklılaşma durumu Tablo 4.1’de gösterilmiştir.

#### 4.1. Matematik Öğretmenlerinin Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Tutum ve Öz Yeterliklerinin Cinsiyete Göre Değişimi

**Tablo 4.1.**

*Üstün Yeteneklilerin Eğitimine Dair Katılımcı Matematik Öğretmenlerinin Tutum ve Öz Yeterlik Puan Ortalamalarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları*

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	ss	t	df	p
ÜYETÖ (tutum) Puan Ortalaması	Erkek	122	2,917	,322	.517	202	.606
	Kadın	82	2,892	,348			
ÜYEÖÖ (öz-yeterlik) Puan Ortalaması	Erkek	122	3,582	,566	-1.116	202	.266
	Kadın	82	3,683	,730			

Tablo 1’de görüldüğü gibi bayan ve erkek öğretmenlerin sayısı birbirine yakın sayılabilir. 204 matematik öğretmenin 122 kişisi erkek, 82 kişisi kadın öğretmenlerden oluşmaktadır. Üstün yetenekliler eğitimine dair tutum ve öz yeterlik puanlarının cinsiyete göre değişmediği görülmektedir ( $t_{(202)} = .517$ ,  $p > .05$ ;  $t_{(202)} = -1.116$ ,  $p > .05$ ). Matematik öğretmenlerinin üstün yetenekliler eğitimine dair tutum puan ortalamaları Tablo 4. 2’de gösterilmiştir.

## 4.2. Matematik Öğretmenlerinin Üstün Yetenekliler Eğitimine Dair Tutum Ölçeği Puan Ortalamalarının Betimsel Analizi

**Tablo 4.2.**

*Üstün Yetenekliler Eğitimine Dair Tutum Ortalamaları*

	N	Minimum	Maksimum	Ortalama	Std. Sapma
Üstün Yeteneklilerin İhtiyaçları ve Destek Boyutu Puan Ortalaması	204	2.57	4.71	3.4930	.42593
Üstün Yeteneklilere Özel Hizmetlere Karşı Olma Boyutu Puan Ortalaması	204	1.33	4.33	2.8350	.54717
Özel Yetenek Sınıfları Oluşturma Boyutu Puan Ortalaması	204	1.00	4.00	1.9485	.56296
ÜYETÖ Puan Ortalaması	204	2.14	4.21	2.9076	.33248

Tablo 4.2’de matematik öğretmenlerinin üstün yetenekliler eğitimine dair tutum ölçeği sonuçları farklılık göstermiştir. Üstün yetenekliler eğitimine dair sınıf öğretmenleri “Üstün Yeteneklilerin İhtiyaçları ve Destek Boyutu” tutum puan ortalamaları ( $\bar{X}=3,49$ ) ile en yüksek düzeydedir. Üstün Yeteneklilere Özel Hizmetlere Karşı Olma Boyutu puan ortalaması ise ( $\bar{X}=2,83$ ) şeklindedir. Bu boyutun puan ortalamasının çok yüksek olduğu söylenemez. Benzer şekilde Özel Yetenek Sınıfları Oluşturma Boyutu puan ortalamaları da ( $\bar{X}=1,94$ ) ile çok düşük düzeydedir. Matematik öğretmenlerinin ÜYETÖ toplam puan ortalaması ise ( $\bar{X}=2,90$ ) şeklinde olup ortalamanın az altındadır.

### 4.3. Matematik Öğretmenlerinin Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Öz Yeterlik Ölçeği Puan Ortalamalarının Betimsel Analizi

Matematik öğretmenlerinin üstün yetenekliler eğitimine dair öz yeterlik seviyeleriyle ilgili puan ortalamaları Tablo 4.3 'te verilmiştir.

**Tablo 4.3.**

*Üstün Yetenekliler Eğitimine Dair Öz Yeterlik Ortalamalarının Betimsel Analizi*

	N	Minimum	Maksimum	Ortalama	Std. Sapma
Akademik Yeterlilik Boyutu Puan Ortalaması	204	1.00	5.00	2.9869	.98029
Mentörlük (Danışmanlık) Yeterlik Boyutu Puan Ortalaması	204	1.00	5.00	3.1667	1.00113
Sorumluluk Boyutu Puan Ortalaması	204	1.00	5.00	3.4297	.90184
Uygun Kişilik Özellik Yeterlik Boyutu Puan Ortalaması	204	1.71	5.00	3.9895	.63047
Yaratıcılığı Teşvik Etme Boyutu Puan Ortalaması	204	1.00	5.00	3.9706	.64366
Öğretimsel Planlama (Tasarım) Yeterlik Boyutu Puan Ortalaması	204	1.00	5.00	3.5114	.83857
ÜYEÖÖ Puan Ortalaması	204	1.54	5.00	3.6231	.63763

Tablo 4.3'te görüldüğü gibi matematik öğretmenlerinin üstün yeteneklilerin eğitimine dair öz yeterlik puan ortalaması en yüksek "Yaratıcılığı Teşvik Etme" ve "Uygun Kişilik Özellik Yeterlik" boyutundadır ( $\bar{X}=3.98$ ). En düşük boyut ise "Akademik Yeterlik" boyutundadır ( $\bar{X}=2.98$ ). Toplam puan ortalamasına bakıldığında ise  $\bar{X}=3.62$  gibi ortalamanın biraz üstünde bir düzeydedir.

Matematik öğretmenlerinin üstün yeteneklilerin eğitimine dair öz yeterlik ve tutum puanları arasındaki ilişki Tablo 4'de gösterilmiştir.

#### 4.4. Matematik Öğretmenlerinin Üstün Yetenekliler Eğitimine Dair Tutum ve Öz Yeterlik Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki

**Tablo 4.4.**

*Üstün Yeteneklilerin Eğitimi Öz Yeterlilik Puan Ortalamaları İle Tutum Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki*

		Üstün Özyeterlik Ort	Üstün Destek Ort	Üstün Özel Eğitim Karşı Ort	Üstün Özel Sınıf Ort
ÜYEÖÖ Puan Ort.	Pearson Korelasyon Katsayısı	1	.068	-.018	.025
	Anlamlılık		.336	.802	.720
	N	204	204	204	204

\* 0.05

Tablo 4.4'te görüldüğü gibi matematik öğretmenlerinin üstün yeteneklilerin eğitimine dair öz yeterlik puan ortalamaları ile sadece üstün yeteneklilere dair tutum ölçeği alt boyutları arasında bir ilişki belirlenmemiştir.

#### 4.5. Matematik Öğretmenlerinin Üstün Yetenekliler Eğitimine Dair Öz Yeterliklerinin Çalıştıkları Okul Türüne Göre Değişimi

**Tablo 4.5.**

*Katılımcı Matematik Öğretmenlerinin Üstün Yeteneklilerin Eğitimine Dair Öz Yeterlik Puan Ortalamalarının Çalıştıkları Okul Türüne Göre T-Testi Sonuçları*

	Okul türü	N	Ortalama	Std. sapma	t	df	p
Öz yeterlik	Özel	72	3.7639	.59599	2.355	202	<b>.019</b>
	Devlet	132	3.5463	.64860			
Akademik	Özel	72	3.1528	.93604	1.794	202	.074
	Devlet	132	2.8965	.99544			
Mentorluk	Özel	72	3.3090	.96642	1.505	202	.134
	Devlet	132	3.0890	1.01474			
Sorumluluk	Özel	72	3.5370	.79031	1.976	202	<b>.50</b>
	Devlet	132	3.2712	.95501			
Kişilik	Özel	72	4.1488	.54487	2.707	202	<b>.007</b>
	Devlet	132	3.9026	.65841			
Yaratıcılık	Özel	72	4.0926	.59988	2.014	202	<b>.045</b>
	Devlet	132	3.9040	.65903			
Öğretimtaş	Özel	72	3.6528	.83251	1.788	202	.075
	Devlet	132	3.4343	.83492			

Tablo 4.5'te görüldüğü gibi devlet ve özel okullarda çalışan matematik öğretmenlerinin üstün yetenekliler eğitimine dair öz yeterlik ölçeği puan ortalaması ( $t_{(202)}= 2.355$ ,  $p<.05$ ) ve alt boyutlarının Uygun Kişilik Özellik Yeterlik Boyutu ( $t_{(202)}= 2.707$ ,  $p<.05$ ) ve Yaratıcılığı Teşvik Etme Boyutu ( $t_{(202)}= 2.014$ ,  $p<.05$ ) ve Sorumluluk Boyutu ( $t_{(202)}= 1.976$ ,  $p<.05$ ) özel okullarda çalışan matematik öğretmenleri lehine anlamlı farklılıklar görülmektedir.



#### 4.6. Matematik Öğretmenlerinin Üstün Yetenekliler Eğitimine Dair Tutum Puan Ortalamalarını Çalıştıkları Okul Türüne Göre Değişimi

**Tablo 4.6.**

*Katılımcı Matematik Öğretmenlerinin Üstün Yeteneklilerin Eğitimine Dair Tutum Puan Ortalamalarının Çalıştıkları Okul Türüne Göre t-Testi Sonuçları*

	Okul türü	N	Ortalama	Std. sapma	t	df	p
uort	Özel	72	2.8730	.35628	-1.097	202	.274
	Devlet	132	2.9264	.31858			
usdestek	Özel	72	3.3889	.45253	-2.615	202	<b>.010</b>
	Devlet	132	3.5498	.40115			
usozelkarsi	Özel	72	2.8611	.57803	.503	202	.615
	Devlet	132	2.8207	.53130			
usozelsinif	Özel	72	1.9792	.55149	.573	202	.567
	Devlet	132	1.9318	.57050			

Tablo 4.6’da görüldüğü gibi devlet ve özel okullarda çalışan matematik öğretmenlerinin üstün yetenekliler eğitimine dair tutum ölçeği puan ortalamasında çalışılan okul türüne göre anlamlı bir farklılık görülmemiştir ( $t_{(202)} = -1.097$ ,  $p > .05$ ). Ancak ÜYETÖ ölçeğinin alt boyutlarının Üstün Yeteneklilerin İhtiyaçları ve Destek Boyutu devlet okullarında çalışan matematik öğretmenleri lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ( $t_{(202)} = 503$ ,  $p < .05$ ).

#### 4.7. Matematik Öğretmenlerinin Üstün Yetenekliler Eğitimine Dair Tutum ve Öz Yeterlik Puan Ortalamalarının Kıdeme Göre Değişimi

**Tablo 4.7.**

*Katılımcı Matematik Öğretmenlerinin Üstün Yetenekliler Eğitimine Dair Tutum Ve Öz Yeterlik Puan Ortalamalarının Kıdeme Göre ANOVA Sonuçları*

		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
ÜYET	Gruplararası	.722	5	.144	1.317	.258
	Gruplarıçi	21.718	198	.110		
	Toplam	22.441	203			
ÜYEÖ	Gruplararası	3.725	5	.745	1.872	.101
	Gruplarıçi	78.808	198	.398		
	Toplam	82.534	203			

Tablo 4.7. de görüldüğü gibi matematik öğretmenlerinin üstün yetenekliler eğitimine dair tutum ve öz yeterlik puan ortalamaları kıdeme göre anlamlı farklılık göstermemektedir ( $F_{(5-198)}=1.317$ ,  $p>.05$ ;  $F_{(5-198)}=1.872$ ,  $p>.05$ ).

#### 4.8. Matematik Öğretmenlerinin Üstün Yetenekliler Eğitimine Dair Tutum ve Öz Yeterlik Puan Ortalamalarının Yaşa Göre Değişimi

**Tablo 4.8.**

*Katılımcı Matematik Öğretmenlerinin Üstün Yetenekliler Eğitimine Dair Tutum Ve Öz Yeterlik Puan Ortalamalarının Yaşa Göre ANOVA Sonuçları*

		Kareler		Kareler		
		Toplamı	df	Ortalaması	F	p
ÜYET	Gruplararası	.715	6	.119	1.080	.376
Ö Ort	Gruplarıçi	21.726	197	.110		
	Toplam	22.441	203			
ÜYEÖ	Gruplararası	3.653	6	.609	1.520	.173
Ort	Gruplarıçi	78.881	197	.400		
	Toplam	82.534	203			

Tablo 4.8. de görüldüğü gibi matematik öğretmenlerinin üstün yetenekliler eğitimine dair tutum ve öz yeterlik puan ortalamaları yaşa göre anlamlı farklılık göstermemektedir ( $F_{(6-197)}=1.080$ ,  $p>.05$ ;  $F_{(6-197)}=1.520$ ,  $p>.05$ ).

## Bölüm 5

### 5.1 Tartışma ve Sonuç

Sonuç olarak, matematik öğretmenlerinin üstün yeteneklilerin eğitimine dair tutumları ve öz yeterliklerinin tespit edilmeye çalışıldığı bu araştırmada elde edilen çıkarımlar doğrultusunda şunlar söylenebilir. Matematik öğretmenlerinin üstün yeteneklilerin eğitimine dair tutum puanı ortalaması yorumlandığında (2.72-3.25) puan aralığının kararsız olarak değerlendirilmesi tavsiye edilmektedir (Gagne, 1991). Çalışmada matematik öğretmenlerinin üstün yetenekliler eğitimine dair tutum puanı kararsız seviyesinin biraz altında çıkmıştır ( $\bar{X}=2.90$ ). Çalışmada matematik öğretmenlerinin üstün yeteneklilerin eğitimine dair tutumlarının ve öz yeterliklerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmektedir ( $p>.05$ ). İlköğretimin farklı branşlarındaki öğretmenlerinin üstün yetenekliler eğitimine dair tutumlarının belirlendiği başka bir çalışmada kararsızın biraz üstünde bir tutum ortalaması elde edilmiştir (Tortop & Kunt, 2012). Bu açıdan araştırmanın bulguları, Türkiye’de yapılan önceki araştırmalarla paralellik göstermektedir. Yapılan araştırma öğretmenlerin üstün yetenekliler eğitimine dair tutumlarının hala düşük düzeyde olduğunu göstermektedir. Üstün yetenekliler eğitimine dair öğretmen tutumlarının olumlu yönde gelişmesi sağlanmadığı süreçte, ülkemizde yapılacak her türlü üstün yeteneklilere ait çalışmanın başarı ile sonuçlanması zorlaşacaktır. (Tortop & Kunt, 2013).

Öğretmenlerimize üstün yeteneklilik ve üstün yetenekli öğrencilerin özellikleri ile alakalı detaylı eğitimlerin verilmesinin, konu ile ilgili öğretmenlerde üstün yetenekliler eğitimiyle alakalı olumlu tutum gelişimine yol açtığı yapılan pek çok araştırmada görülmüştür (Hansen & Feldhusen, 1994; Goodnough, 2001; Gross, 1994; Lassig, 2009).

Gelişmiş ülkelerde üstün yeteneklilerin eğitimleri ile ilgili yasal düzenlemeler ve araştırmalar artmaktadır (Mönks & Pflüger, 2005). Bu alandaki araştırmaların artması üstün yetenekliler verilecek eğitimin kalitesini arttıracaktır. Üstün yetenekliler eğitimine dair öğretmenlerin bazı konularda kararsız tutumu, ülkemizdeki üstün yetenekliler eğitimine dair genel bir bakış açısından kaynaklanabilir (Tortop & Kunt, 2013). Matematik öğretmenlerinin

üstün yeteneklilerin eğitimine dair öz yeterlik algıları Akademik Yeterlilik Boyutu Puan Ortalaması ( $\bar{X} = 2.98$ ) ve Mentörlük (Danışmanlık) Yeterlik Boyutu Puan Ortalaması ( $\bar{X}=3.16$ ) düzeyinde en düşük boyutlar arasındadır. Bu durum matematik öğretmenlerinin üstün yeteneklilerin eğitimiyle ilgili akademik bilgiler konusunda kendilerini yetersiz hissetmeleri ve üstün yeteneklilerin eğitiminde en etkili öğretimsel stratejilerden olan mentörlük (Sak, 2011) konusunda da kendilerini yetersiz hissetmeleri şeklinde yorumlanabilir. Tortop (2014) öğretmenlere yönelik örnek bir hizmet içi eğitim modeli ve etkililiği ortaya koyduğu çalışmasında, öğretmenlerin üstün yetenekliler eğitimine dair öz yeterliklerinin artışında hizmet içi eğitimin önemini vurgulamıştır. Matematik öğretmenlerine yönelik olarak onların üstün yetenekliler eğitimine dair öz yeterliklerini artırıcı eğitimler verilmelidir.

Araştırmada ayrıca devlet ve özel okullarda çalışan matematik öğretmenlerinin üstün yetenekliler eğitimine dair öz yeterlik ölçeği puan ortalaması ( $t_{(202)}= 2.355$ ,  $p<.05$ ) ve alt boyutlarının Uygun Kişilik Özellik Yeterlik Boyutu ( $t_{(202)}= 2.707$ ,  $p<.05$ ) ve Yaratıcılığı Teşvik Etme Boyutu ( $t_{(202)}= 2.014$ ,  $p<.05$ ) ve Sorumluluk Boyutu ( $t_{(202)}= 1.976$ ,  $p<.05$ ) özel okullarda çalışan matematik öğretmenleri lehine anlamlı farklılıklar görülmektedir. Bu bulgu oldukça şaşırtıcıdır. MEB, 2015 yılında yapmış olduğu yasal düzenleme ile üstün yetenekli öğrencilerin de destek eğitim odalarından faydalanabilmesinin yolunu açmıştır. Bu durum sebebiyle birçok ilde destek eğitim odaları hakkında farkındalık oluşturulması gerekçesi ile hizmet içi eğitimler düzenlenmiştir. Bununla birlikte üstün yetenekli öğrencilerin BİLSEM'lerde öz tanılanması sürecinde de hizmet içi eğitimler düzenlenmiştir. Ancak özel okullardaki matematik öğretmenlerinin devlet okullarındaki matematik öğretmenlere göre üstün yeteneklilerin eğitimiyle ilgili öz yeterliklerinde uygun kişilik özellik göstermeleri, öğrencilerin yaratıcılıklarını teşvik etmeleri ve kendilerini bu öğrencilerin eğitiminde sorumlu hissetmeleri açısından daha yüksek düzeydedirler.

Yukarıdaki bulgunun aksine devlet ve özel okullarda çalışan matematik öğretmenlerinin üstün yetenekliler eğitimine dair tutum ölçeğinin alt

boyutlarının Üstün Yeteneklilerin İhtiyaçları ve Destek Boyutu devlet okullarında çalışan matematik öğretmenleri lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ( $t_{(202)}= 503, p<.05$ ). Bu durum da bahsedildiği gibi MEB'in üstün yetenekliler eğitimine dair farkındalığı artırma çabalarından ileri gelmiş olabilir.

Sonuç kısmını özetleyecek olursak yapmış olduğumuz araştırma sonucu ile daha önce yapılmış olanları karşılaştırdığımızda karşımıza anlamlı düzeyde farklılaşmış yeni bir bulgu çıkmamış olup verilerimizin bir çocuğu daha önceki araştırmaları onaylar niteliktedir. Verilerdeki bu örtüşme öğretmenlerimizin eğitimleri konusunda uzun zamandır ciddi bir yöntem ve politika değişikliğine gidilmemesinin sonucu olarak değerlendirilebilir.

## 5.2 Öneriler

Araştırma bulguları sonucunda eğitici eğitimleri, uygulanacak programlar ve program geliştirme süreçleri için önerileri aşağıdaki gibi sıralayabiliriz.

- Matematik öğretmenleri üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde kritik rolde öğretmenlerdir. Bu öğretmenlerin öğrencilerin matematik yeteneğinin belirlenmesi, uygun öğretimsel stratejinin seçilmesi ve uygulanması konularında hizmet içi eğitimlerden geçirilmeleri önerilebilir. Özellikle MEB bünyesinde, alanında uzman kişilerce verilen uygulamalı eğitimlerin hedefine ulaşacağı kanaatindeyim. Hizmet içi eğitimin içeriği; üstün yetenekli öğrencileri tanıma, eğitimlerinde farklılaştırma stratejileri, sınıf yönetimi gibi alt başlıklarla zenginleştirilerek tasarlanmalıdır. Bu eğitimlere katılımların öncelikle gönüllülük esaslı olması ve sonrasında da genele yayılması eğitimin verimliliği açısından önemlidir.
- Özel eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin eğitimlerine dair öz yeterliklerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Ancak bu öğretmenlerin desteklenmesi ve ihtiyaçlarına yönelik tutumları devlet okullarında çalışan öğretmenlere göre düşüktür. Bunun değişmesi için özel eğitim kurumlarının da üstün

yetenekli öğrencilerin eğitimsel ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik bakış açılarını geliştirmeleri teşvik edilmelidir.

- Üstün zekâlı öğrencilerle çalışan her öğretmen üstün zeka olgusunu benimsemiş, branşında uzman, üstün zekalı öğrencilerin özelliklerini kavramış, bu öğrencilerin eğitimindeki strateji ve teknikler hakkında derin bilgiye sahip olmalıdırlar. Çünkü üstün zekâlı öğrenciler üstün zekalı olmayan öğrencilere nazaran öğretmen durum ve tutumlarından daha fazla etkilenmektedirler. Bu nedenle üniversitelerin eğitim fakültelerine devam eden öğretmen adayları için oluşturulan ders içeriklerinde üstün zekâlı çocukların eğitimini de kapsayacak revizyonlar yapılmalıdır.
- Üstün zekâlı çocukların da eğitim göreceği kurumlarda öğretmen kadrosu oluşturulurken öğretmenin hangi kademede eğitim vereceği dikkate alınmalıdır. Çünkü ilköğretim kademesindeki bir öğrencinin öğretmeninden beklentisi ile ortaöğretim kademesindeki bir öğrencinin öğretmeninden beklentisi farklılaşmaktadır. Üstün zekalı öğrencilerin sınıf kademeleri değiştikçe öğretmenlerinin bilgi ve donanımlarını sorgulama düzeyleri de artmaktadır.

İlerideki araştırmalara yönelik öneriler şu şekilde olabilir;

- Matematik öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerinin eğitimine dair tutum ve öz yeterlik düzeylerinin düşük olmasının nedenleri derinlemesine araştırılabilir.
- Araştırmanın örneklemini ülke geneline uygun olarak alınarak sonuçlar yeniden değerlendirilebilir.
- Sadece BİLSEM'lerde görev yapan matematik öğretmenleri üzerine benzer araştırmalar yapılabilir.
- Daha önce üstün yetenekli öğrencilere eğitim vermiş olan ve olmayan öğretmenlerin öz yeterlilik tutumlarının karşılaştırılmasına yönelik araştırmalar yapılabilir.

## KAYNAKÇA

- Altun, M. (2004). İlköğretim ikinci kademedede ( 6, 7 ve 8. sınıflarda) matematik öğretimi. İsteme adresi: M. Altun, Yakut Sk. No. 19/26 Beşevler BURSA.
- Ataman A. (1998). *Üstün zekalılar ve üstün yetenekliler*. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, 183-185.
- Birdişi, F. & Özdemir, H. (2015). Türkiye’de Nitelikli Kamusal Eğitim Politikaları İçinde Üstün Yetenekli Çocukların Eğitimi ve Avrupa Birliğinde Yer Alan Uygulamalar, <http://www.fikretbirdisli.com.tr/dosyalar/makale/giftedness.pdf>
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.,K., Akgün, Ö.,E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç E.,Çakmak, Ö. E., Akgün, Ş. Karadeniz, F., & Demirel F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Canbolat, U.İ. (2015). Üstün zekalı çocukları bekleyen sorunlar!, <http://www.hurriyet.com.tr/saglik/9009397.asp>
- Çaldıranlı, S. (2015) Dünyada Dahi Yetiştiren Merkezler, <http://www.ustunveozel.com/makale53.htm>
- Dağlı, E. (2014) Üstün Zekalılar Enstitüsü, Geleceğe Açılan Pencere. <http://www.ustunzekalilar.org/egitim-programlari/egitimci-egitimi/79-uestuen-yetenekli-cocuklarn-egitiminde-oegretmenin-rolue.html>
- Education of the Academically Gifted students in Turkey: A Case Study. *Journal for the Education of the Gifted Young Scientists*, 2(2), 67-86
- Gagne, F. (1991). *Brief presentation of Gagné and Nadeau’s attitude scale: Opinions about the gifted and their education*. Montreal: University of Québec.
- Gallagher, J. J. (1996). Educational research and educational policy: The strange case of acceleration. In C. P. Benbow ve D. Lubinski (Eds.), *Intellectual talent: psychometric and social issues* (pp. 83-92). Baltimore: The John Hopkins University Press.

- Goodnough, K. (2001). Changing teacher beliefs about giftedness and differentiation practices. *Gifted and Talented International*, 16(2), 115-121.
- Goodnough, K. (2001). Changing teacher beliefs about giftedness and differentiation practices. *Gifted and Talented International*, 16(2), 115-121.
- Gross, M. U. M. (1993). *Exceptionally gifted children*. London: Routledge.
- Gross, M. U. M. (1994). Changing teacher attitudes to gifted students through inservice training. *Gifted and Talented International*, 9(1), 15-21.
- Güven, Y., ve Oktay, A. (1999). Erken matematik yeteneği testi-2'in (test of early mathematics ability-2) türkçe'ye uyarlaması: geçerlik, güvenilirlik ve norm çalışması. M. Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 11, 163-182
- Hansen, J. B., & Feldhusen, J. F. (1994). Comparison of trained and untrained teachers of gifted students. *Gifted Child Quarterly*, 38(3), 115-121.
- Hansen, J. B., & Feldhusen, J. F. (1994). Comparison of trained and untrained teachers of gifted students. *Gifted Child Quarterly*, 38(3), 115-121.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel araştırma yöntemi; kavramlar, ilkeler, teknikler*. 16.baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Kaya, N.G. (2013). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Eğitimi ve BİLSEM'ler. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 115-122
- Kulaksızoğlu, A. (2004). Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Önsöz (Editörler: Adnan Kulaksızoğlu, Ahmet Emre Bilgili, Mustafa Ruhi Şirin) I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Üstün Yetenekli Çocuklar Bildiriler Kitabı, İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, 7-8.
- Kunt, K., & Tortop, H.S. (2013). Türkiye'deki üstün yetenekli öğrencilerin bilim ve sanat merkezlerine ilişkin metaforik algıları. *Üstün Yetenekliler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1(2), BİLSEM Özel Sayısı, 117-127.
- Kurdaş, M. Ç., (2012).Üstün Yetenekliler ve Üstün Yeteneklilerin Eğitiminde Bilim ve Sanat Merkezleri (Malatya Bilim ve Sanat Merkezi Örneği), *Hikmet Yurdu*, 2012; 5( 10): 151-181.



- Lassig, C. J. (2009) Teachers' attitudes towards the gifted: the importance of Professional development and school culture. *Australasian Journal of Gifted Education*,18(2), 32-42.
- Lassig, C. J. (2009) Teachers' attitudes towards the gifted: the importance of Professional development and school culture. *Australasian Journal of Gifted Education*,18(2), 32-42.
- Levent, F. (2011). *Üstün yetenekli çocukların hakları el kitabı, anne baba ve öğretmenler için*. Çocuk Vakfı Yayınları: İstanbul.
- Lewis, J. F. (1982). Bulldozers or chairs? Gifted students describe their ideal teachers. *Gifted Child Today*, 23, 16-19
- Lewis, J. F. (1982). Bulldozers or chairs? Gifted students describe their ideal teachers. *Gifted Child Today*, 23, 16-19
- MEB, (2007). Bilim ve Sanat Merkezi Yönergesi. 04.12.2011 tarihinde mevzuat.meb.gov.tr/html/2593\_0.html
- Millî Eğitim Bakanlığı,(2015). Okullarda Özel Öğrencilere “Destek Odaları“ Geliyor. <http://www.meb.gov.tr/okullarda-ozel-ogrencilere-destek-odalari-geliyor/haber/8272/tr>,18.03.2015
- Mönks, F.J., & Pflüger, R. (2005). Gifted Education in 21 European Countries: Inventory and Perspective. [www.bmbf.de/pub/gifted\\_education\\_21\\_eu\\_countries.pdf](http://www.bmbf.de/pub/gifted_education_21_eu_countries.pdf)
- Olszewski-Kubilius, P., Lee, S. Y., & Thomson, D. (2014). Family Environment and Social Development in Gifted Students. *Gifted Child Quarterly*, <http://gcq.sagepub.com/content/58/3/199.abstract>
- Sak, U. (2011) *Üstün zekâlılar*. Ankara. Maya Akademi Yayınları.
- T.B.M.M, *Üstün Yetenekli Çocukların Keşfi*, Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, Dönem: 24, Yasama Yılı: 3 (S. Sayısı: 427) Kasım 2012
- Tortop, H. S. (2013). A new model program for academically gifted students in Turkey: Overview of the education program for the gifted students' bridge with university (EPGBU). *Journal for the Education of Young Scientist and Giftedness*, 2(1), 21-31.
- Tortop, H.S. (2014). Öğretmenler İçin Üstün Yeteneklilerin Eğitimine İlişkin Tutum Ölçeği Türkiye İçin Uyarlama Çalışmasının Yeniden Gözden

Geçirilmesi. *Üstün Yetenekliler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 63-71.

Tortop, H.S. (2014). Examining the effectiveness of the in-service training program for the education of the academically gifted students in Turkey: A case study. *Journal for the Education of the Young Scientist and Giftedness*, 2(2), 67-86.

Tortop, H.S., & Kunt, K.(2012) İlköğretim öğretmenlerinin üstün yeteneklilerin eğitimine ilişkin tutumlarının incelenmesi, *International Online Journal of Educational Sciences*, 5(2), 441-451.

Tortop, H.S. (2018). Üstün yetenekliler üniversite köprüsü eğitim programı (ÜYÜKEP) Modeli. Düzce: Gen. Bilge.

Tortop, H.S. (2018). Üstün zekalılar eğitiminde farklılaştırılmış öğretim müfredat farklılaştırma modelleri. İstanbul: Genç Bilge

Uzanay, M. (2015). Üstün zekalı çocuğun anlaşılması da zor eğitimi de, <http://www.semerkandaile.com/Detay.aspx?Sayi=70&YaziID=1557>,

Vogl, K., & Preckel, F. (2014). Full-time ability grouping of gifted students impacts on social self-concept and school-related attitudes. *Gifted Child Quarterly*, 58(1), 51-68.

Davis, P. J. ve Hersh, R. (1981). *The mathematical experience*. New York: Houghton Mifflin.

Devlin, K. (2000). *The math gene: How mathematical thinking evolved and why numbers are like gossip*. New York: Basic Books.

## EKLER

### EK 1. ÜSTÜN YETENEKLİLİK VE ÜSTÜN YETENEKLİ EĞİTİMİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN TUTUMLARI ÖLÇEĞİ (Kısa-Revize Form)

<b>Okul tipi</b> Devlet ( ) Özel ( )	<b>Cinsiyet</b> Kadın ( ) Erkek ( )	Brans
.....		
<b>Yaş</b> 20-25 Yaş ( ) 26-30 Yaş ( ) 31-35 Yaş ( ) 36-40 Yaş ( ) 41-45 Yaş ( ) 46-50 Yaş ( ) 51 + Yaş ( )		
<b>Kıdem</b> 1-5 Yıl ( ) 6-10 Yıl ( ) 11-15 Yıl ( ) 16-20 Yıl ( ) 21-25 Yıl ( ) 25-30 Yıl ( ) 3 + Yıl ( )		
<b>Mezun Olunan Okul</b> Önlisans ( ) Lisans ( ) Lisansüstü ( )		

1	2	3	4	5
Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum

		1	2	3	4	5
1	Üstün yetenekli öğrencilerin eğitim gereksinimlerinin karşılanmasının en iyi yolu onları özel sınıflara koymaktır.					
2	Üstün yetenekli öğrenciler için yapılan özel programlar seçkinlik (elitizm) oluşturacağı için sakıncalıdır.					
3	Üstün yetenekli öğrenciler için yapılan özel eğitim hizmetleri ayrımcılığı gösteren bir işarettir.					
4	Üstün yetenekli öğrenciler için özel sınıflar oluşturulması, diğer öğrencilerin kendilerini değersiz hissetmesine neden olur.					
5	Üstün yetenekli çocuklar eğitim ihtiyaçları yeterince karşılanmadığı için okullarında genelde sıkılırlar.					
6	Üstün yetenekli öğrenciler eğitim ihtiyaçları yeterince karşılanmadığı için normal sınıflarda zamanlarını boşa harcarlar.					
7	Okullarımızda üstün yetenekli öğrencilerin özel eğitim ihtiyaçları sıkça ihmal edilmektedir.					
8	Üstün yetenekli bireylerin, yeteneklerini tam olarak geliştirmek için özel ilgi ve desteğe ihtiyaçları vardır.					
9	Okullarımız üstün yetenekli öğrencilerin özel eğitim ihtiyaçlarını karşılamada zaten yeterlidir.					
10	Üstün yetenekli öğrencilerin normal sınıflarda öğrenim görmeleri sağlanmalıdır, çünkü üstün yetenekli öğrenciler diğer öğrencilerin için bir entellektüel uyarıcı rolü üstlenirler.					
11	Öğrencileri üstün yetenekli ve diğerleri diye ayırırsak, daha birçok etiketlemeleri de artırırız örneğin güçlü-zayıf, yeterli-yetersiz gibi.					
12	Eğer üstün yetenekli çocuklara özel destek ve ilgi verilirse kibirli veya bencil olabilirler.					
13	Öğrenme gücü olan öğrenciler için ayrılan yatırımların aynısını üstün öğrenciler için de yapmalıyız.					
14	Okulların normal programları üstün öğrencilerin entellektüel merakını söndürür.					

## EK 2. ÜSTÜN YETENEKLİLER EĞİTİMİNE İLİŞKİN ÖZ-YETERLİK ÖLÇEĞİ

1	2	3	4	5
Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum

		1	2	3	4	5
1	Üstün yetenekli öğrencilerin eğitimiyle ilgili gerekli akademik bilgiye sahibim					
2	Üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi ile ilgili bilimsel araştırmalar yapabilirim.					
3	Üstün yetenekli öğrencilerin eğitimiyle ilgili akademik yayımları takip ederim.					
4	Üstün yetenekli öğrencilerin bireysel çalışmalarında gerekli danışmanlığı yapabilirim.					
5	Üstün yetenekli öğrencilerin bireysel gelişmelerine uygun yönlendirmeler yapabilirim					
6	Üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde gerekli olan duygusal desteği verebilirim					
7	Uzmanlık alanımda üstün yetenekli öğrencilere etkili mentörlük yapabilirim					
8	Üstün yetenekli öğrencilerin özel eğitim gereksinimlerini karşılamada öğretmenler sorumludur					
9	Üstün yetenekli öğrencilerin bilişsel/duyuşsal gelişimlerini sağlamada öğretmenler sorumludur					
10	Öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin eğitimiyle ilgili kendilerini yetiştirmeleri sorumlulukları arasındadır					
11	Üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde yeterince sabırlı davranabilirim.					
12	Üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde yeterince hoşgörülü davranabilirim.					
13	Üstün yetenekli öğrencilerin eğitim tarzımdan hoşlanmalarını sağlayacak espri yeteneğine sahibim					
14	Enerjik bir yapıya sahibim.					
15	Geniş kültürel birikime sahibim.					
16	Üstün yetenekli öğrencilerle iyi ilişkiler kurabilirim.					
17	Üstün yetenekli öğrencilerin bana güven duymasını sağlayabilirim.					
18	Öğrencilerin hata yapmalarına karşı toleranslı olabilirim.					
19	Öğrencilerin problemler karşısında farklı bakış açıları geliştirmesini sağlayabilirim					
20	Öğrencilerin özel ilgilerini dikkate alarak gelişimlerini teşvik edebilirim.					
21	Öğrencilerin uzun süreli çalışmalara motive olmasını sağlayabilirim					
22	Öğrencilerin merak duygularını uyarabilirim.					
23	Öğrencilerin kendilerini değerlendirmelerini sağlayabilirim.					
24	Üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde kullanılacak ders etkinlikleri geliştirebilirim/hazırlayabilirim					
25	Üstün yetenekli öğrencilerin eğitimiyle ilgili öğretimsel etkinlikleri uygulayabilirim					
26	Genel müfredatla uyumlu farklılaştırılmış öğretim planı hazırlayabilirim.					

## EK 3. Araştırma İzni Talebi



T.C.  
BODRUM KAYMAKAMLIĞI  
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü



AHMET KARABOĞA

Sayı : 30803635-44-E.9526185  
Konu : Tez Çalışması Hk.

15.05.2018

Sayın: Yelda ŞİŞMAN  
Kumbahçe Mah. Tarla Sok. No: 15/3  
Bodrum/MUĞLA

İlgi: 27/04/2018 tarihli dilekçeniz.

Müdürlüğümüze sunmuş olduğunuz İlgi dilekçenize istinaden; "Matematik Öğretmenlerinin Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Tutum ve Özyeterliliklerinin İncelenmesi" konulu çalışmanızın, Muğla İli genelindeki resmi ve özel tüm ortaokul ve lise matematik öğretmenlerine uygulanması, Valilik Makamının 10/05/2018 tarih ve 9258488 sayılı Oluru ile uygun görülmüş olup, Olur ilişkide gönderilmiştir.

Söz konusu çalışmanızın 2017-2018 Eğitim Öğretim yılında ve eğitim öğretimi aksatmayacak şekilde, kurum müdürlerinin uygun gördüğü bir zamanda yapılması hususunda; Gereğini bilgilerinize rica ederim.

Ahmet KARABOĞA  
Müdür a.  
Şube Müdürü

EK:  
Valilik Oluru (1 Adet 1 Sayfa)

Adres: Bodrum İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü  
Elektronik Ağ: bodrum.meb.gov.tr  
e-posta: bodrum48@meb.gov.tr

Bilgi için: ÇİĞDEM SÖNMEZ(V.H.K.İ.)  
Tel: 0 (252) 316 10 34  
Faks: 0 (252) 313 60 63

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr/adresinden> 040f-6722-3481-876b-ff8f kodu ile teyit edilebilir.

## Ek 4. Valilik Tarafından Verilen Araştırma İzni



T.C.  
MUĞLA VALİLİĞİ  
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 70004082-605.01-E.9258488  
Konu : İzin Talebi

10/05/2018

VALİLİK MAKAMINA

İlgi :a)Bodrum Kaymakamlığı İlçe Millî Eğitim Müdürlüğünün 30/04/2018 tarih ve 8527741 sayılı yazısı.

b)22/03/2018 tarihli ve 5904224 sayılı makam oluru.

Bahçeşehir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Üstün Zekalılar ve Üstün Yeteneklilerin Eğitimi Yüksek Lisans Programı öğrencisi Yelda ŞİŞMAN'ın Muğla İl Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı, ortaokul ve liselerde görev yapmakta olan matematik öğretmenlerine yönelik araştırma çalışmasını uygulama talebiyle ilgili (a) yazı ve ekleri yazımız ekinde sunulmaktadır.

Bu nedenle, Bakanlığımızın 22/08/2017 tarihli ve 12607291 sayılı yazısı (2017/25 No'lu GENELGE) doğrultusunda ve ilgi (b) makam onayı ile oluşturulan komisyonun uygun görüşüyle, Yelda ŞİŞMAN'ın "**Matematik Öğretmenlerinin Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Tutum ve Özyeterliliklerinin İncelenmesi**" Konulu çalışmasını;

**2017-2018 Eğitim Öğretim yılında ve eğitim öğretimi aksatmayacak şekilde, kurum müdürünün uygun gördüğü bir zamanda;** İlimiz Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı, ortaokul ve liselerde görev yapmakta olan matematik öğretmenlerine yönelik araştırma çalışmasını uygulaması, Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde Olurlarınıza arz ederim.

Celalettin EKİNCİ  
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR  
10/05/2018  
Rıza DALAN  
Vali a.  
Vali Yardımcısı



Adres: Emirbeyazıt Mahallesi Dr. Baki Ünalı Cad. No:12 Menteşe/MUĞLA  
Elektronik AĢ: <http://mugla.meb.gov.tr>  
e-posta: arge48\_2@meb.gov.tr



Bilgi için: Tuğba ŞAFAK ÖZKAN  
Tel: 0 (252) 280 48 24  
Faks: 0 (252) 280 48 67

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 53b9-4ee2-34b2-ab6b-42ee koda ile teyit edilebilir.

## ÖZGEÇMİŞ

### KİŞİSEL BİLGİLER

Soyad, Ad: Şisman, Yelda

Uyruk: Türk (T.C.)

Doğum Tarihi ve Yeri: 11.05. 1975, İstanbul

Medeni Durum: Evli

e-posta: [yeldasisman@gmail.com](mailto:yeldasisman@gmail.com)

### EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Yılı
Yüksek Lisans	Kadir Has Üniversitesi	2012
Lisans	İstanbul Üniversitesi	2001
Lise	Kandilli Kız Lisesi	1993

### İŞ DENEYİMİ

Yıl	Kurum	Görev
2015-....	Özel Bodrum Bahçeşehir Koleji	Matematik Öğretmeni
2014-2015	Bridges International School	Matematik Öğretmeni
2011-2014	Özel Çekmeköy Avrupa Koleji	Matematik Öğretmeni
2008- 2011	Özel Zeynep Mutlu Kemer Okulları	Matematik Öğretmeni
2006-2008	Özel İstek Okulları	Matematik Öğretmeni
2002 -2006	TED İstanbul Koleji	Matematik Öğretmeni

### YABANCI DİL

İngilizce (Orta Düzey)

### İLGİ ve NİTELİKLER

Astronomi ve astrofotoğraf, akıl ve zeka oyunları, eğitim teknolojileri ve web 2.0 araçları, beyin ve öğrenme, yaratıcı drama, eğitimde oyunlaştırma, fotoğrafçılık, origami, kirigami.